

Udveksling af nye tiltag til omstillingen af byernes fødevarer-systemer

En praktisk håndbog

Food Trails projektet har modtaget støtte fra EU's Horizon 2020-program for forskning og innovation program, under tilskudsaf-tale nr. 101000812.

Kolofon

Denne håndbog er en syntese af de indsigter og erfaringer, som medlemmer af af Food Trails fællesskabet har delt i løbet af de sidste fire år.

Vi vil gerne takke alle dem, der bidrog til Food Trails aktiviteterne, herunder talere, arrangører og deltagere.

Forfattere: Marijke Dijkshoorn-Dekker¹, Elisa Ciravegna¹, Siobhan Maderson², Nico Polman¹, Chiara Roticiani³, and Emma Termeer¹

¹ Wageningen Research; ² Cardiff University; ³ Eurocities

Bidragydere: Andrea Patrucco², Emanuela Plebani², Elisa Porreca², Thomas Mattijssen¹, Haki Pamuk¹, Chloe de Vries¹, Lucie Jeandrain³, and Madeleine Coste³

¹ Wageningen Research; ² Milano Kommune; ³ Eurocities

Denne håndbog ville ikke have været mulig uden de uvurderlige bidrag bidrag fra vores partnerbyer - Bergamo Kommune, Birmingham Kommune, Bordeaux Metropole, Københavns Kommune, Funchal Kommune, Grenoble Alpes Metropole, Groningen Kommune, Milano Kommune, Thessaloniki Kommune, Tirana Kommune og Warszawa Kommune.

Vi vil gerne takke anmelderne for deres kritiske kommentarer og konstruktive forslag. Dokumentet er blevet gennemgået af byen Groningen og Bordeaux Metropole

Håndbogen er designet af Hearts and Minds, Bruxelles.

Fotos er fra Food Trails partnerne, iStock eller AB Comunicazioni srl (Instruktør Marcello Fauci/VisualCrew, filmskaber Giancarlo Migliore/VisualCrew). Kredit går til Grenoble Alpes Metrople (græskarkurvsfoto på forsiden; side 69); Jean-Babtiste Menges (side 66); og byen Warszawa (side 52).

Dato: 28. juni 2024

Ansvarsfraskrivelse

Dette dokument indeholder fortrolige oplysninger i form af FOOD TRAILS projektets resultater, arbejde og produkter, og brugen af dem er strengt reguleret af FOOD TRAILS konsortieaftalen og af kontrakt nr. 101000812.

Hverken FOOD TRAILS konsortiet eller nogen af dets embedsmænd, medarbejdere eller agenter er ansvarlige, erstatningsansvarlige for uagtsomhed eller på anden måde med hensyn til eventuelle unøjagtigheder eller udeladelser heri.

Indholdet af dette dokument er udelukkende FOOD TRAILS konsortiets ansvar og kan på ingen måde tages som udtryk for Europa-Kommissionens og REA's synspunkter.

1. INTRODUKTION

1. Introduktion > 1.1 Sådan bruger du håndbogen

1.1 SÅDAN BRUGER DU FOOD TRAILS HÅNDBOGEN

Food Trails håndbogen for byer er designet til at være en nyttig, støttende kilde til information og inspiration for alle, der arbejder med fødevarer systemer i deres by, og som ønsker at lære af Food Trails og anvende en lignende tilgang i deres arbejde. Den indeholder de afgørende elementer for byer, der er på udkig efter eksempler på bedste praksis til at inspirere og informere om innovationer i deres bys fødevarer system - netværket af alle enkeltpersoner og organisationer, der er involveret i produktion, forarbejdning, distribution og forbrug af fødevarer. Disse elementer er beskrevet i håndbogens *QuickScan Lens for Replication (QSLR)* værktøj. QSLR's byggesten kan bruges til at gentage vellykkede initiativer - til at udvide omfanget og effekten af interventioner eller til at udvikle lignende interventioner andre steder. Håndbogen indeholder oplysninger om genskabelsesmetoder og tilgængelige værktøjer, herunder kortlægning af interessenter, dataindsamling, forandringsteori og peerlæring. De kan understøtte systemisk forandring - forandringer, der påvirker flere punkter i fødevarer systemet og fører til en betydelig transformation af fødevarer systemet.

Det er vigtigt at bemærke, at når vi siger byer, mener vi enhver form for lokalt styre i et byområde, såsom distrikter, bydele, kommuner og storbyområder. Værktøjerne i denne håndbog kan bruges i enhver lokal forvaltningsstruktur.

Centralt i håndbogen er de praktiske og inspirerende eksempler på, hvordan Food Trails byerne har håndteret udfordringer omkring *Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP)* kategorier for handling: Styring, bæredygtig kost og ernæring, social og økonomisk retfærdighed, fødevarer produktion, fødevarer forsyning og -distribution, madspild/madaffald. Det er vigtigt at huske, at mange interventioner i fødevarer systemet beskæftiger sig med flere kategorier på samme tid. Det kan være nyttigt for byer at tænke over, hvordan de kan løse mange bymæssige udfordringer gennem deres fødevarer system-interventioner. Til sidst opsummeres erfaringer og anbefalinger fra partnerbyer og forskere.

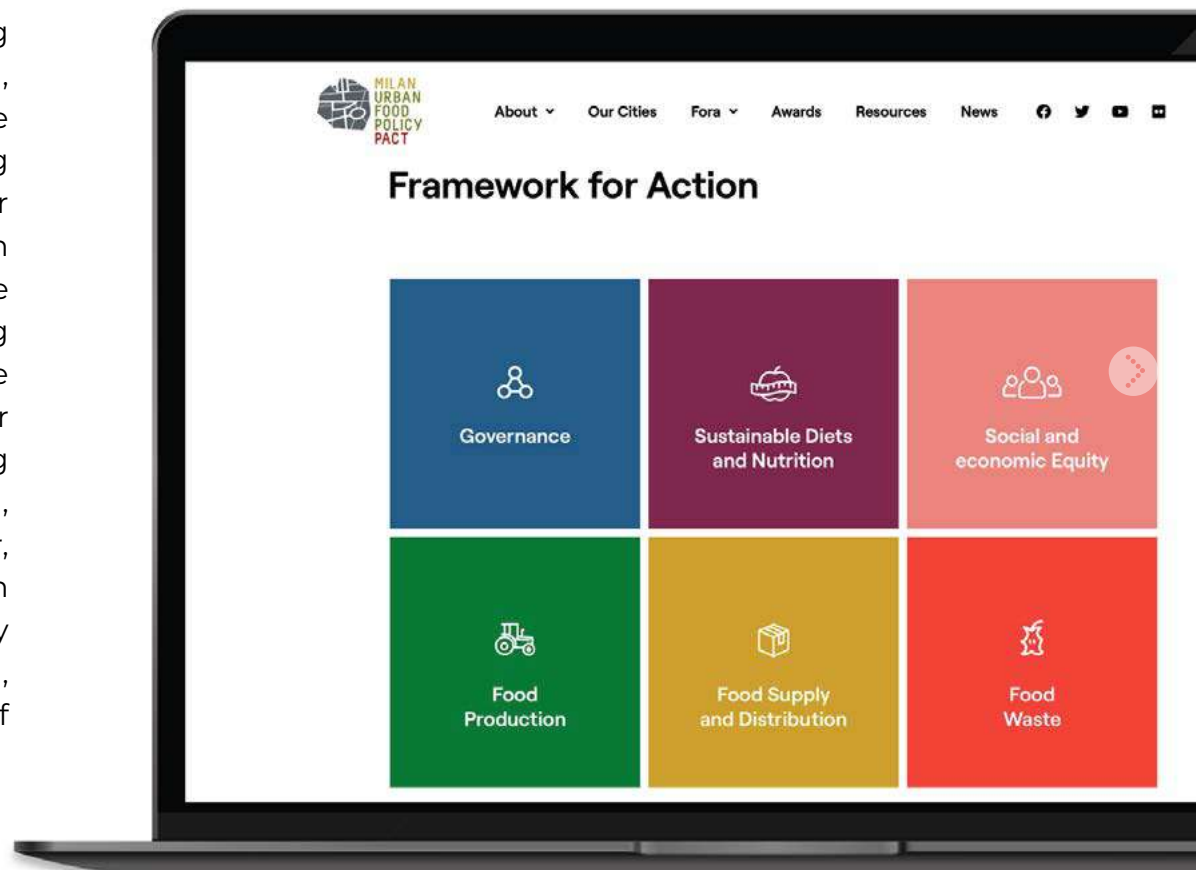
MUFPP-kategorierne understøtter byernes arbejde i alle faser, herunder QSLR, og valget og anvendelsen af værktøjer til at planlægge, vurdere og levere interventioner. I denne håndbog kan du se, hvordan byerne har indlejret alle faser af deres arbejde i disse seks områder med anbefalede handlinger.

1.2 MILAN URBAN FOOD POLICY PACT

Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) er den første og vigtigste internationale aftale mellem byer fra hele verden, der har forpligtet sig til at udvikle bæredygtige, inkluderende og holdbare fødevarer systemer i byerne. Siden dens lancering i 2015 under Milano EXPO "Feeding the Planet, Energy for Life" har den støttet byer ved at tilskynde udvekslingen af praksis og læring mellem dem og ved at organisere kapacitetsopbyggende aktiviteter. For at sikre en holistisk og systemisk tilgang til transformation af fødevarer systemet i byerne fremmer Milan pagten en "Framework for Action" (ramme for handling), der består af 6 kategorier (Governance, Bæredygtig kost og Ernæring, Social og økonomisk retfærdighed, Fødevarerproduktion, Forsyning og Distribution af fødevarer, Madspild) og en overvågningsramme, der er udviklet sammen med Resource Centres on Urban Agriculture and Food Security (RUAF) og FN's fødevarer- og landbrugsorganisation (UN FAO), for at støtte byerne i at strukturere og vurdere resultatet af deres fødevarer politikker bedre.

1. Introduktion > 1.2 Milan Urban Food Policy Pact

Alle Food Trails byer er en del af MUFPP og drager nytte af dets værktøjer til at opnå fremtidssikrede overgange. I 2024 har mere end 280 byer, der repræsenterer i alt 490 millioner indbyggere i de 6 MUFPP-regioner, underskrevet MUFPP: Afrika, Europa, Eurasien og Sydvestasien, Nord- og Mellemerika, Sydamerika og Asien og Stillehavsområdet. Byernes deltagelse er særlig vigtig i Europa, hvor Milano-pagten tæller 106 underskrivende byer. Blandt de forskellige aktiviteter, som MUFPP fremmer, er den mest betydningsfulde Milan Pact Awards, som blev lanceret i 2016 sammen med Cariplo Foundation. År efter år har pagten samlet 621 praksisser og skabt et unikt bibliotek med fødevarerpolitikker, der er officielt godkendt af byens borgmestre.

1. Introduktion > 1.3 2030-Fødevarerstrategi

1.3 2030-FØDEVARESTRATEGI

Food Trails er en del af den EU Horizon-finansierede Food 2030-projektfamilie: en række projekter, der styres af Food 2030-forsknings- og innovationsrammen, som er designet til at støtte byer i at udvikle holdbare og bæredygtige fødevarerystemer (FoodSHIFT2030, FoodE, FoodTrails, Cities 2030 og FUSILLI). Den er i overensstemmelse med Europa-Kommissionens Food 2030- og Jord til bord-strategi samt den europæiske grønne pagt. Food 2030 koncentrerer sig om fire tematiske prioriteter: (1) ernæring, (2) klima og miljø, (3) cirkularitet og ressourceeffektivitet og (4) innovation og styrkelse af lokalsamfundet. Alle byer i Food Trails har identificeret et prioriteret tema for deres kontekst, men opfordres også til at tænke over, hvordan de kan tage fat på flere temaer gennem deres interventioner. Mange FoodTrails byers pilotprojekter har kombineret tematiske prioriteter. For eksempel forbinder en komposteringsordning for madaffald i lokalsamfundet cirkularitet og styrkelse af lokalsamfundet, mens indkøbsordninger kan være orienteret mod ernæring, klima og cirkularitet på samme tid.

1.4 FOOD TRAILS PROJEKTET

Den måde, vi producerer, distribuerer og indtager fødevarer på - vores fødevarer systemer - påvirker miljøet, vores sundhed og meget mere. Byernes fødevarer systemer har unikke udfordringer og styrker, da de kræver interventioner, der relaterer sig til folkesundhed, fattigdom, social inklusion og miljø. En af de vigtigste udfordringer i det 21. århundrede er, hvordan vi kan designe og skabe fødevarer systemer i byerne, der fremmer tilgængeligheden af bæredygtige kostplaner til en overkommelig pris. Byerne spiller en central rolle i omdannelsen af fødevarer systemer. Med denne udfordring i tankerne omsætter Food Trails projektet den fælles vision og den kollektive forpligtelse i Milan Urban Food Policy Pact til målbare og langsigtede fremskridt i retning af bæredygtige fødevarer systemer. Målet med projektet er at udvikle bedste praksis, som kan være vejledende for andre byer, der ønsker at ændre deres fødevarer systemer.

Food Trails er et fireårigt EU-finansieret Horizon 2020-projekt, der samler et konsortium bestående af 19 europæiske partnere. Dette omfatter 11 Food Trails byer - europæiske byregioner med en samlet befolkning på næsten otte millioner: Bergamo (IT), Birmingham (UK), Bordeaux Metropole (FR), København (DK), Funchal (PT), Grenoble Alpes Metropole (FR), Groningen (NL), Milano (IT), Thessaloniki (GR), Tirana (AL) og Warszawa (PL). Disse 11 europæiske byer designede sammen med partnere fra projektet pilotaktioner i deltagelsesbaserede Living Labs, hvor samarbejde mellem borgere og deres by/metropol blev fremmet som en løftestang for bæredygtige fødevarer politikker i byerne og handlinger relateret til de fire prioriteter, der er identificeret i Food 2030-strategien: ernæring, klima, cirkularitet og lokalsamfund. Det unikke samarbejde mellem kommuner, borgere og forskere er et vigtigt element i Food Trails projektet. Forskerne spillede en central rolle i Living Labs ved at hjælpe byerne med at indsamle, analysere og lagre data, måle effekten og give oplysninger om specifikke emner.

1. Introduktion > 1.4 Food Trails projektet

Sammen har konsortiet af Food Trails til formål at:

- **ØGE** forståelsen af innovative fødevarer strategier i byerne og deres potentiale til at omdanne fødevarer systemet
- **ENGAGERE** og **STYRKE** lokalsamfundene
- **SIKRE** langsigtet bæredygtighed gennem finansieringsmuligheder
- **GENSKABE** bedste praksis for fødevarer politikker
- **SAMARBEJDE** med lokale myndigheder for at opbygge politisk forpligtelse

Food Trails projektet omfatter 26 kaskadebyer, hvilket øger dets effekt betydeligt ved at styrke netværket af byer, der er engageret i at udvikle bæredygtige fødevarer systemer i byerne.

- Funchal
- Food Trails byer
- Food Trails kaskadebyer

2. VURDERING AF DIN BYS FØDEVARESYSTEM

QuickScan Lens for Replication (QSLR)

Værktøjet QuickScan Lens for Replication (QSLR) giver vejledning til kommunale medarbejdere, der arbejder på at ændre deres byers fødevarerystem. Følgende elementer er afgørende:

- politisk organisering
- en fælles vision og dagsorden
- inddragelse af interessenter
- effektiv brug af ressourcer
- forandringsskabende aktiviteter
- kontinuerlig læring

Alle byer er forskellige. Aktører i én by kan beslutte, at deres første opgave er at udvikle en fælles vision og dagsorden. I en anden by kaster de sig måske direkte ud i at udforske og gennemføre forskellige aktiviteter.

Hvordan bruger jeg QSLR til at vurdere min bys fødevarerystem?

Selvom vi anbefaler, at du starter med din politiske organisation, kan du gennemgå QSLR fra start til slut eller fra slut til start for at få indsigt i dit fødevarerystems omdannelsesprocess. QSLR kan også fungere som en guide, når du designer interventioner, eller når du støder på vanskeligheder med at forstå din bys fødevarerystem under dine aktiviteter. For mere information om QSLR, [se resultat 6.2 i Ressourcer](#).

BYGGESTEN

POLITIK ORGANISATION

At skabe et mere bæredygtigt fødevareressourcer i byerne kræver aktiv deltagelse af forskellige politiske beslutningstagere. Det betyder en bedre forståelse af din bys politiske rammer: hvilke afdelinger, aktører og initiativer, der beskæftiger sig med fødevarerelaterede spørgsmål, og hvordan de kan arbejde sammen om at forbedre systemet som helhed.

VISION OG DAGSORDEN

En klar og fælles vision, der skitserer det fremtidige fødevareressourcer i din by, danner grundlag for at skabe effektive strategier og vejledende handlinger, der fremmer innovation i fødevareressourceret.

INTERESSENER

Mange interessenter med forskellige interesser og behov er involveret i fødevareressourceret i byerne. Udfordringen er at integrere alle synspunkter for at sikre aktiv deltagelse af alle og i sidste instans innovation af systemet.

RESSOURCER

Økonomisk støtte på kort og lang sigt, kvalificerede og entusiastiske personer og tid til projektet samt den jord og det vand, som byen har til rådighed til fødevareressourcerproduktion, er væsentlige faktorer at tage i betragtning. Nogle ressourcer vil allerede være tilgængelige, mens andre måske skal hentes andetsteds fra.

AKTIVITETER

Aktiviteter kræver omhyggelig planlægning, fremsyn, implementering og overvågning. Dette sikrer, at initiativerne er i overensstemmelse med byens mål og gør fremskridt i retning af et mere bæredygtigt fødevareressourceret.

LÆRING

Byerne kan lære meget af andre byer, sammenhænge og organisatoriske strukturer for at forbedre deres eget system. Viden og eksempler udefra kan være grundlæggende drivkræfter og ressourcer for deres kontekst.

2.1 POLITISK ORGANISERING

Etablering af et bæredygtigt fødevarer system kræver en robust politisk ramme og aktiv inddragelse af forskellige politiske beslutningstagere. Da fødevarer er et grundlæggende tværgående emne, kan politikker, der påvirker fødevarer systemerne, blive behandlet af adskillige afdelinger - for eksempel folkesundhed, uddannelse, miljø og affaldshåndtering.

Det er nyttigt at se, hvilke afdelinger der arbejder med fødevarer relaterede emner, og hvordan de kan arbejde sammen.

En omfattende og tværfaglig tilgang er afgørende for en politisk beslutningsproces, der integrerer sundhed, inklusion og bæredygtighed.

De følgende fire nøgleelementer til at navigere i de politiske og organisatoriske rammer i din by eller region er identificeret:

1**Lovramme:**

Forstå lovrammens mange niveauer i dit politiske landskab

2**Styring af fødevarer systemet:**

Forstå ansvar, kompetencer og aktører, der er involveret i din bys fødevarer system

3**Fødevarerådet:**

Etablering af et fødevareråd til at transformere din bys fødevarer system

4**Fødevarer politik:**

Etablering af en effektiv og omfattende fødevarer politik i byerne

Byggesten > 2.1 Politisk organisering > 1. Lovramme

1 Forstå lovrammens mange niveauer i dit fødevarerpolitiske landskab

Kortlægning af bestemmelser og forståelse af den nuværende lovramme kan hjælpe dig med at finde den rette lovgivning til at støtte dit arbejde med at omdanne fødevarer systemet. Bestemmelserne skaber det politiske miljø, som byen opererer i. Nationale og internationale regler om fødevarer kan være et udgangspunkt for at gribe ind i byernes fødevarer sektor. Love kan nogle gange være komplicerede at følge og implementere, især når det drejer sig om emner med komplekse organisatoriske strukturer, som f.eks. håndtering af madaffald.

Jurisdiktion over fødevarer er ikke altid veldefineret, da fødevarer relaterer sig til flere lovgivningsområder. Det kan skabe forvirring og gøre det svært at planlægge tiltag, der skal forbedre byens fødevarer system. Hvis der ikke findes en solid lovramme på nationalt plan, kan det være nyttigt at tilslutte sig en international aftale som Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) for at få retningslinjer til at forbedre tiltagene.

Derudover kan en juridisk hindring eller et hul i lovgivningen føre til kulturel modstand: selv om loven ændres, skal der tages højde for en buffer-tid til tilpasning, da folk kan være bekymrede for at bryde den gamle lov og kan bruge et stykke tid på at blive informeret og få tillid til nye love.

Food Trails byerne stod over for en række lovgivningsmæssige barrierer: at få tilladelser til jord til fødevarerproduktion i byerne; indkøbsregler, der fokuserede på lave priser frem for økologiske og lokale fødevarer; bestemmelser for fødevarer donationer, der i nogle tilfælde forhindrede donationer af sikkerhedsmæssige årsager; og strenge hygiejnebestemmelser, der komplicerede fødevarer distributionen. Der kan også være bestemmelser, der understøtter interventioner. Ernæringsmæssige krav dikteret af bestemmelser kan tjene som retningslinjer for interventioner i skoler. De bliver nogle gange givet af regeringen, men kan også opsættes med hjælp fra en ekspert eller ernærings ekspert for at sikre sund og velsmagende mad til eleverne.

Kortlæg lovrammen for at forstå, hvilke nationale eller regionale politikker, der kan hindre eller støtte innovation i fødevarer systemet.

Byggesten > 2.1 Politisk organisering > 2. Styring af fødevarerystemet

2 Forståelse af ansvar, kompetencer og involverede aktører i din bys fødevarerystem

Alle kan spille en vigtig rolle i et fødevarerystem, men det kan være svært at forstå, hvor ansvar og kompetencer ligger, da fødevarerystemet er komplekst. Kommunerne har sjældent kompetence på alle områder, der er relevante for fødevarer, hvilket gør det nødvendigt at udvide magtnetværket og modtage input fra andre styringsniveauer. En fragmenteret styringsstruktur kan føre til koordineringsproblemer og kan skabe forvirring og ekstra arbejde med at organisere og gennemføre aktiviteter. Forskellige strukturer og ansvarsområder på forskellige niveauer (f.eks. nationalt, regionalt eller lokalt) kan komplicere tingene yderligere.

Mange statslige enheder arbejder i siloer, hvilket forhindrer samarbejde mellem afdelinger. Udfordringen er at få forskellige afdelinger til at koordinere deres fødevarerelaterede arbejde og indse, hvordan deres afdeling kan bidrage til fælles overordnede mål. Det er en god idé at afklare de forskellige aktørers roller og ansvarsområder; konsulenter eller forskere kan støtte den indledende opsætning af den interne styring af fødevarerystemet. Manglen på en klar definition af roller og grænser på højt politisk niveau kan føre til politisk pres på arbejdsteamet og forsinkelser i gennemførelsen af aktiviteter.

Det anbefales som god praksis at kortlægge initiativer og aktører, før man planlægger interventioner, for at forhindre, at repræsentanter i at organisere deres aktiviteter i konflikt med andre.

Valgte repræsentanter spiller en vigtig rolle for at gøre initiativer i fødevarerystemet mulige. Allierede politiske repræsentanter hjælper med at lette implementeringen af aktiviteter, og de kan påtage sig rollen som fortolkere af interessenternes behov (f.eks. borgere eller landmænd) og lovrammen. Du skal dog være opmærksom på, at valg kan ændre tidligere etablerede ledelsesforhold. Ved at udvikle støtte til planlagte interventioner fra medlemmer af alle politiske partier kan man undgå, at planerne bliver afbrudt, hvis valg fører til magtskifte. Det er afgørende at holde sig på linje med højere ledelsesniveauer, f.eks. det europæiske, men det kræver en ekstra indsats, som der skal tages højde for.

Organiser regelmæssige møder for at forbedre kommunikationen mellem forskellige afdelinger og administrative organer for at lette implementeringen af nye aktiviteter.

3. Etablering af et fødevareråd for at omdanne din bys fødevareressystem

Når en by går i gang med at omstille sig til et bæredygtigt fødevareressystem, kan oprettelsen af et fødevareråd være et afgørende skridt til at fremme konsensus og effektiv beslutningstagning. Et fødevareråd (eller 'fødevarepolitisk råd' eller 'fødevarepartnerskab') kan ændre, hvordan en bys fødevareressystem fungerer. Da fødevareproblemer går på tværs af forskellige områder, kræver det en indsats fra flere afdelinger og forskellige interessenter at løse dem. Fødevarerådet skaber en platform til at nedbryde siloer mellem emner og mennesker og hjælper med at udvikle effektiv koordinering og samarbejde. Rådets struktur kan variere fra mere fleksibel og uformel til mere stiv og formel. Hver by kan vælge den form, der passer bedst til dens behov, men det vigtigste er at etablere et netværk af interessenter, der er forpligtet til at arbejde sammen om fælles mål for byens fødevareressystem.

Fødevarerådet holder møder, rundbordssamtaler, præsentationer, workshops og fokusgrupper om specifikke temaer. Disse arrangementer skaber en platform til at diskutere emner fra forskellige perspektiver, udtrykke behov og komme med forslag til at finde løsninger sammen. Rådet bør stræbe efter at inddrage en bred vifte af interessenter, herunder virksomheder, landmænd, politikere, borgerrepræsentanter og NGO'er.

Deltagelse af centrale politikere i fødevarerådet kan øge dets effektivitet. Politisk engagement fremmer en gnidningsløs etablering af fødevarerådet, mens en klart defineret ledelsesstruktur sikrer gennemsigthed og ansvarlighed. Dette hjælper med at opbygge forbindelser mellem mennesker og politiske beslutningstagere og sikrer, at gruppernes forskellige behov bliver hørt.

Rådet spiller en central rolle i udformningen af byens strategiske vision for fødevarerelaterede anliggender og gør det muligt at definere kort- og langsigtede mål og prioriteter. Aktiv deltagelse fremmes ved ikke kun at diskutere spørgsmål på højt niveau (f.eks. udvikling af fødevarepolitik), men ved også at beskæftige sig med handlinger og konkrete initiativer, hvilket styrker følelsen af at være involveret. Derudover kan deltagelsen styrkes ved at fastlægge de forskellige interessenters roller i rådet, enten ved at vælge repræsentanter eller danne strategiske grupper. Når interessenter forpligter sig til at være en del af fødevarerådet, hjælper de med at udbrede dets aktiviteter og fremme dets værdier.

Brug fødevarerådet til ikke kun at diskutere spørgsmål eller strategier på højt niveau, men også praktiske spørgsmål, f.eks. gennem fokusgrupper. Det kan sikre, at forskellige grupper af mennesker er interesserede i at engagere sig.

4. Etablering af en effektiv og omfattende fødevarerpolitik i byerne

Et vigtigt skridt i Food Trails projektet var at etablere en fødevarerpolitik, der indkapslede alle byens primære mål med hensyn til fødevarer- og systeminnovation. Fødevarerpolitikker kan omfatte forskellige aspekter af fødevarer som f.eks. landbrug, madspild/madaffald, fødevarerikkerhed, sund og bæredygtig kost og fødevarerproduktion. Når mål for alle fødevarerrelaterede emner er konsolideret i et sammenhængende politisk dokument, bliver det lettere at opnå accept fra borgere og andre interessenter. Formuleringen af en fødevarerpolitik viser de politiske beslutningstageres engagement og giver anledning til diskussioner og konkrete handlinger på politisk niveau. Da den er tæt knyttet til valgcyklusser, kan valg altid påvirke politikken. Men der kan være støttende politikere fra alle partier, der er interesserede i emnet.

Det er afgørende at inddrage de rigtige interessenter, og det kræver effektive metoder til inddragelse. En måde at gøre det på er at skabe en foreløbig version af politikken med de vigtigste mål og værdier, som interessenterne kan gennemgå og kommentere.

Det er en udfordring at afbalancere de forskellige og til tider modstridende behov hos interessenter - som f.eks. landmænd, politiske beslutningstagerer, detailhandlere og borgere - men det er vigtigt at sikre, at alle stemmer bliver hørt, selv om visse kategorier af interessenter i første omgang virker uinteresserede i den fødevarerpolitiske debat.

Fødevarerpolitikker kan udformes, så de er visuelt tiltalende og letforståelige, hvilket øger tilgængeligheden for forskellige interessenter. For at tilskynde til deltagelse skal man lægge politikken på et niveau, der skaber engagement, og undgå diskussioner på højt niveau. Under formuleringen kan specialiserede eksperter hjælpe med at lave udkast til den politiske tekst. Derudover er det afgørende at sikre overensstemmelse mellem kommunale fødevarerpolitikker og styring på højere niveau, som f.eks. regionale eller nationale politikker.

Hvis fødevarerpolitik ikke er en prioritet i din bys administration, så skab et forum for at samle forskellige interessenteres interesser og mål for at dokumentere bred bekymring og stimulere politisk engagement.

2.2 VISION OG DAGSORDEN

En klar vision, der skitserer det fremtidige fødevarer scenarie for din by, kan hjælpe dig med at udvikle et bæredygtigt og sundt fødevarer system på lokalsamfundets niveau. Denne vision danner grundlag for at skabe effektive planer og strategier, der styrer handlinger til at fremme bæredygtighed, tilgængelighed og bortskaffelse af affald i det lokale fødevarer system.

En fælles vision af den ønskede situation er af afgørende betydning for at holde interessenternes kollektive aktiviteter på sporet.

Følgende vigtige elementer er identificeret i dette trin:

1

Fælles vision og kommunikation:

Etablering af en fælles vision blandt interessenter for intervention i fødevarer systemet

2

Strategisk planlægning:

Etablering af effektiv planlægning, der indbefatter visionen om kort- og langsigtede mål

3

Udbredelse af sunde spisevaner:

Udvikling af en bystrategi for at sikre bæredygtige, sunde og sikre fødevarer

1 Etablering af en fælles vision blandt interessenter for intervention i fødevarer systemet

Etablering af en fælles vision blandt de forskellige interessenter, der er involveret i byernes fødevarer system, er afgørende for at opnå meningsfulde resultater, især i byer, der endnu ikke har en fødevarer politik. De forskellige interessenter, detailhandlere, NGO'er, landmænd, kommuner osv. kan have meget forskellige mål og interesser. Det er derfor vigtigt at etablere en vision, der afspejler alles behov.

I de indledende faser er det mest gunstigt at prioritere bred repræsentation og konsensus om klare, fælles emner, selv om de er mindre ambitiøse. Manglen på en fælles vision for byernes fødevarer system kan gøre det vanskeligt at løse problemer, især i store administrative sammenhænge. At bruge tid og energi på at involvere folk og skabe engagement i de tidlige faser fremmer en omfattende forståelse af behovene og udfordringerne i byens fødevarer system. Det er afgørende at inddrage beslutningstagerne i initiativerne og afstemme målene med dem.

Aktiviteterne skal flettes sammen med inddragelse af interessenterne for at sikre deres deltagelse og engagement i fødevarer omstillingsprocessen. Planlægning af aktiviteter, der har fordele for flere parter, kan styrke engagementet og resultere i varige fordele for alle (win-win-samarbejde). Endelig er det vigtigt at anlægge en holistisk tilgang, der ikke kun omfatter fødevarer, som er et omfattende emne, men også områder som klimaneutralitet, fødevarer sikkerhed og sociale uligheder. Food Trails projektet brugte CLIC-rammen, som har fire elementer, der fører til systemisk forandring: ved **at forbinde** på tværs af kategorier, **sammenkæde** kommunale indsatser og opmuntre til **Innovation**, oplever byer **sidegevinster** på tværs af flere bymæssige udfordringer, såsom folkesundhed, miljø og andet.

For mere information om CLIC-rammen, se Ressourcer: [Rapport om tiltag i fødevarer systemet \(Resultat 1.2\)](#)

Gør en ekstra indsats for at engagere interessenter der måske i første omgang virker uinteresserede, for at sikre, at din vision afspejler forskellige synspunkter og behov.

Byggesten > 2.2 Vision og dagsorden > 2. Strategisk planlægning

2 Etablering af effektiv planlægning der inkorporerer visionen om kort- og langsigtede mål

En håndgribelig dagsorden til at omdanne byens fødevarer system, når du har begrænsede ressourcer, kræver grundig planlægning for at nå de fastsatte mål. Det er ikke altid let eller muligt at opfylde de mange forskellige behov, så det er vigtigt at lære at prioritere og skabe en god balance mellem kortsigtede og langsigtede mål. Når et initiativ ser ud til at være komplekst at gennemføre, kan det være nyttigt at starte med et pilotprojekt. Hvis resultaterne af pilotprojektet ser lovende ud, vil det være lettere at tiltrække flere mennesker og udvide initiativet.

Du kan overveje at få støtte fra konsulenter eller forskere til at forstå den indledende politiske ramme, som byen opererer inden for, og hvordan man planlægger og leverer passende interventioner. Det er vigtigt at have et klart kort over interessenter, eksisterende politikker og relaterede initiativer i området, der kan fungere som en bro til skabelsen af et nyt og mere inklusivt fødevarer system.

Samarbejdet med forskere og universiteter i Food Trails projektet har ført til positive resultater ved at skabe en videnskabelig tilgang til fastsættelse af visioner. Værktøjer som f.eks Theory of Change (Teori om forandring) kan hjælpe med at definere og visualisere et komplet overblik over de ønskede ændringer.

En god strategi er en vigtig faktor, når det gælder om at tiltrække ny finansiering og gøre det muligt at udvide initiativerne. Din strategi skal vise, hvor effektiv ressourceallokeringen og organiseringen af de foreslåede initiativer er. Desuden hjælper en god strategi og et bredt overblik over interne behov, og hvad der forventes af lokalsamfundet, med at bruge menneskelige og økonomiske ressourcer effektivt.

Brug en trinvis tilgang til at opnå trinvis ændringer: resultaterne kommer ikke på én gang.

Byggesten > 2.2 Vision og dagsorden > 3. Sunde spisevaner

3. Udvikling af en bystrategi for at fremme og muliggøre forbrug af bæredygtige, sunde og sikre fødevarer

For virkelig at omdanne fødevarer systemet og skabe varig forandring, er det afgørende at ændre forbrugsadfærd. Det er en kompliceret proces, som tager tid og kun giver resultater på lang sigt. Det kan derfor være en udfordring at overvåge, om din tilgang er vellykket. Hvis der skal ske en forandring, er det nødvendigt at investere i uddannelse, både i skolerne og i lokalsamfundet. For denne type intervention er det afgørende, at borgerne engagerer sig i aktiviteter og initiativer, så de føler sig som en del af forandringen og er villige til at handle personligt, når det er muligt. Investering i mekanismer til adfærdændring er en måde at sprede god praksis på over tid. Derfor er der inden for Food Trails lagt stor vægt på skoleelever og børn med tanke på, at de kan udvikle en sund kostadfærd, når de vokser op.

Det er også vigtigt at forstå og tackle de barrierer, der begrænser folks positive kostvalg, såsom lav indkomst, manglende færdigheder eller mangel på madlavningsplads og -udstyr. Da det er nødvendigt med en holistisk tilgang for at opnå dybtgående forandringer, bør du overveje at inkludere andre mål for at forbedre spisevaner og et sundt forhold til mad. Fokus kan være på økologisk fødevarerproduktion, indkøb og brug af økologiske fødevarer i kommunale enheder, reduktion af spild/affald og indlejring af fødevarerrelaterede interventioner inden for social støtte. Forskellige mål for omdannelse af fødevarer systemet kan tilpasses ved at forbedre systemerne til omfordeling af fødevarer, reducere madspild/madaffald og levere fødevarer til dem, der har behov for det. Nogle Food Trails byer arbejder på at sikre, at sådanne ordninger fokuserer på frisk frugt og grøntsager, som ofte er utilgængelige for folk med lave indkomster. Sund og bæredygtig ernæring skal være tilgængelig for alle og ikke lade nogen i stikken.

At arbejde med børn og skoleelever er en af de bedste måder at etablere langsigtede gode vaner på, med den ekstra fordel, at de sandsynligvis vil sprede god praksis i deres familier.

2.3 INTERESSENER

Udviklingen af fødevarerystemet i byerne involverer mange interessenter med forskellige interesser. Det er vigtigt at få dem til at føle sig som en del af forandringen ved at sikre, at de bliver hørt og føler sig velkommende. Holdningerne og engagementet hos interessenterne i byens fødevarerystems netværk har stor betydning for, om de foreslåede initiativer bliver en succes.

Derfor er det vigtigt at kortlægge aktive interessenter, deres roller og interesser, så det bliver lettere at samarbejde om at nå fælles mål. De interessenter, der spillede en nøglerolle under Food Trails projektet, er kommunale embedsmænd, politikere, iværksættere (f.eks. landmænd, transportører, fødevarerforarbejdningsindustrien, supermarkeder, restauranter), NGO'er og borgere.

Følgende elementer er afgørende:

1

Inddragelse af

interessenter: Fremme samarbejdet med og inddragelsen af flere interessenter i byernes fødevarerystemer for at få en effektiv forandring

2

Effektiv

kommunikation:

Fremme tillidsbaseret netværksarbejde ved hjælp af gennemsigtig kommunikation

3

Kommunens rolle:

Definere, hvordan kommunen skal bidrage til omstillingen af fødevarerystemet

1 Fremme samarbejdet med og inddragelsen af flere interessenter i byernes fødevarerystemer for at få en effektiv forandring

Samarbejde med forskellige interessenter er afgørende for at nå målene i kommunens fødevarerystem. Sammensætningen af interessentgruppen kan variere afhængigt af aktiviteterne, men det er vigtigt at fremme gennemsigtig repræsentation og samarbejde mellem dem. For at hjælpe med at udvikle en følelse af ejerskab og fremme ansvar, der rækker ud over deltagelse i møder, er det nødvendigt at støtte og opmuntre til aktiv involvering. Interessenternes indsigt og erfaringer kan inspirere til nye initiativer og gøre det muligt for dem at bidrage til omstillingsprocessen.

At involvere interessenter i opgaver, der er i overensstemmelse med deres interesser eller nuværende aktiviteter, er en effektiv måde at støtte planlagte initiativer og interventioner på. Det kan f.eks. være at etablere samarbejde med NGO'er for at øge synligheden eller samarbejde med turistsektoren om at arrangere events. Samarbejde med forskningsinstitutter og universiteter kan hjælpe med at visualisere resultater og indsamle data, hvilket forstærker effekten af og fremskridtene med tiltagene. Samarbejde med lokale NGO'er giver et bottom-up-perspektiv, der sikrer praktiske og virkningsfulde interventioner.

Desuden er det afgørende at inddrage landmænd og andre relevante aktører i beslutninger inden for fødevarerpolitikken i betragtning af deres nøglerolle i fødevarerproduktionen og landbrugets betydning i mange regioner. At opbygge stærke forbindelser med dem og yde støtte styrker byernes fødevarerystemer. Det er især vigtigt på områder som håndtering af madspild/madaffald og indkøb af fødevarer, hvor samarbejde mellem de forskellige interessenter i kæden er afgørende for en vellykket implementering.

En mulig milepæl for at fremme engagement og samarbejde er oprettelsen af et fødevareråd, hvor forskellige interessenter mødes for at opbygge relationer og styre handling. Dannelsen af arbejdsgrupper omkring specifikke emner kan øge interessenternes interesse for at deltage i fødevarerådet. Uformelle netværker af relevante interessenter kan også hjælpe med at støtte dine mål, hvis det er svært at udvikle et fødevareråd i din by. En klar afgrænsning af mål og tilsigtet involvering fra starten er afgørende for at styre forventningerne, især i betragtning af interessenternes ofte begrænsede tilgængelighed og tid.

Opbyg ejerskab blandt interessenterne, så de kan fungere som ambassadører for de fælles værdier og visionen i deres egne aktiviteter.

Byggesten > 2.3 Interessenter > 2. Effektiv kommunikation

2 Fremme tillidsbaseret netværksarbejde ved hjælp af gennemsigtig kommunikation

Etablering af en gennemsigtig kommunikationskanal er en afgørende faktor, især under formuleringen af fødevarepolitikker. Åben dialog skaber forbindelser og samhørighed mellem interessenterne, hvilket øger bevidstheden og viljen til at deltage. Dette forbinder forskellige personlige og professionelle erfaringer og udvider netværket for kollektiv handling. Opbygning af tillids- og respektfulde relationer med vigtige interessenter fremskynder initiativer. På samme måde er en veldefineret kommunikationsstrategi med de politiske beslutningstagere vigtig for at tilpasse initiativerne til de lovrammen. Det er muligt at engagere borgerne og øge bevidstheden om sunde fødevalg gennem en effektiv kommunikationsindsats som f.eks. workshops, fokusgrupper, madlavningsshows og events. Regelmæssige møder holder fokus på gruppens prioriteter og giver en platform til at overvåge fremskridt i udviklingen af fødevarerystemet.

Kommunikation mellem forskellige interessentgrupper som f.eks. virksomheder, landmænd, NGO'er og borgere, kan være kompleks, når der er modstridende behov: Interessenter kan nogle gange føle sig overhørt. Nogle grupper er måske ikke trygge ved at kommunikere med officielle repræsentanter og skal måske opmuntres til at deltage.

For at løse dette problem er det vigtigt at skabe et åbent og sikkert miljø, hvor alle kan udtrykke deres bekymringer og finde et fælles grundlag. At forbedre diskussioner og forståelse for andres behov fremmer accept, tolerance og stærkere bånd. For eksempel kan rettidig kommunikation imødekomme forældrenes bekymringer, når skolemenuer ændres, og mindske modstanden mod visse valg som f.eks. flere plantebaserede måltider.

Visse interessenter kan være sværere at nå i starten. Da landmænd for eksempel kan have travlt på bestemte tidspunkter af året, kan det hjælpe at definere dato og tidspunkt for møder på forhånd under hensyntagen til deres behov. Desuden kanskræddersyede workshops om deres specifikke interesser, f.eks. nye produktionsteknikker eller støtte til at søge om tilskud, opmuntre til deltagelse baseret på information, der er relevant og konkret for dem. At lave retningslinjer eller nyhedsbreve for at udbrede fødevarerstrategier forbedrer kommunikationenyderligere. I bund og grund er effektiv kommunikation og tillid hjørnestenen i et sammenhængende samarbejde i fødevarerystemet.

Effektiv og rettidig kommunikation af forventninger, mål og en klar definition af ansvarsområder fremmer interessenternes deltagelse.

Byggesten > 2.3 Interessenter > 3. Kommunens rolle

3. Definere, hvorledes kommunen bør bidrage til omstillingen af fødevarerystemet

Kommunerne har en nøglerolle i at fremme fødevarerystemer i byerne, som er sunde, bæredygtige og inklusive. Kommunernes rolle i forbedringen af deres fødevarerystem går ud over den økonomiske støtte til aktioner: det kan indbefatte afholdelse af workshops, uddannelsesprogrammer og håndtering af juridiske spørgsmål i forbindelse med initiativerne. Når kommunale afdelinger samarbejder effektivt, kan de udvikle sunde fødevarerpolitikker, der går på tværs af flere områder. Ved at kombinere forskellige tematiske elementer og områder for interventioner får kommunerne mulighed for at implementere en holistisk tilgang til at forbedre fødevarerystemet. Ved at gribe ind på områder som klima, ernæring og landbrug kan kommunerne have en positiv indvirkning på byernes fødevarerystem og fremme omdannelsen. Desuden har kommunale medarbejdere ofte specialiserede kompetencer og erfaringer, som kan bruges til at få gennemført initiativerne og undgå at skulle være afhængige af eksterne bureauer.

Men fødevarer har ikke altid prioritet på de kommunale dagsordener, ofte på grund af politiske motivationer. Ændringer i valgt ledelse kan have stor indflydelse på den vægt, der lægges på fødevarerelaterede initiativer.

Desuden har valg potentiale til at ændre dynamikken i samarbejde og støtte, idet visse folkevalgte kan favorisere bestemte initiativer frem for andre. En god fødevarerpolitik kan hjælpe med at fastholde det politiske engagement, som også kan opretholdes gennem udvikling af en grundlæggende kultur i forskellige afdelinger og ved at fremme interne forbindelser med andre kommunale politikker som f.eks. sundhed, håndtering af spild/affald, naturbeskyttelse og meget mere.

Desuden er det vigtigt at erkende, at kommunerne kan møde modstand fra bestemte befolkningsgrupper, hvilket potentielt kan hæmme udviklingen og udbredelsen af visse initiativer. Selv om kommunerne ikke altid har beslutningskompetence i spørgsmål om fødevarer, bør de udnytte deres rolle som katalysator til at fremme et netværk af interessenter inden for fødevareresektoren, lette forbindelser og kortlægge initiativer, der iværksættes af forskellige aktører.

Udviklingen af en omfattende fødevarerpolitik og et fødevareråd sikrer, at aktiviteterne fortsætter, selv i tilfælde af politiske ændringer på grund af nye valg.

2.4 RESSOURCER

At forbedre din bys fødevarer system kræver en række forskellige ressourcer. Ikke alle elementer har de samme startressourcer, men omhyggelig planlægning og vision kan understøtte en effektiv omdannelse af systemet, selv i en kontekst med knappe ressourcer.

Kort- og langsigtet økonomisk støtte, kvalificerede og entusiastiske mennesker, viden, adgang til jord og tid til planlægning og implementering er afgørende.

Kun en balance mellem disse ressourcer kan hjælpe med at udvikle det ønskede fødevarer system effektivt.

Følgende elementer er afgørende at tage i betragtning, når du vurderer de ressourcer, du har til rådighed:

1

Sikring af langsigtede midler: Sikring af midler på mellemlang og lang sigt for at muliggøre en effektiv fødevarer omstilling

2

Menneskelige ressourcer og tidsallokering: Definition af de menneskelige ressourcers centrale rolle i gennemførelsen af initiativer til forbedring af fødevarer systemet

3

Viden og ekspertise inden for fødevarer: Bygge bro over huller i kompetencer og viden om innovation i fødevarer systemet gennem samarbejde med eksperter

1 Sikring af midler på mellemlang til lang sigt for at muliggøre en effektiv fødevareromstilling

Byer støder ofte på økonomiske udfordringer, når de planlægger aktiviteter til at forbedre deres fødevarerystemer. Det kan være svært at sikre budgetter, da tilgængeligheden af midler ofte afhænger af politiske prioriteter, og fødevarer er måske ikke en af dem. Derfor er det afgørende med en proaktiv indsats for at øge bevidstheden om vigtigheden af initiativer i fødevarerystemet. I en by med en omfattende fødevarerpolitik er det lettere at ansøge om og få midler, fordi målene er klart formuleret, og et budget svarer til disse mål. Desuden har finansieringssystemet i et land også stor indflydelse på, hvor mange ressourcer der er til rådighed, og hvor fleksibelt de kan bruges. Langsigtede midler kan også støtte oprettelsen af nye faste stillinger, der giver stabilitet og kontinuitet til de fødevareraktioner, der gennemføres.

Effektiv planlægning er afgørende, når man har begrænsede midler.

Det kræver en omhyggelig udvælgelse af prioriteter. Især når der er begrænsede ressourcer, er effektiv styring afgørende for at sikre et gunstigt investeringsafkast og fortsat støtte fra interessenter og politikere. Internationale fonde som dem, EU stiller til rådighed, giver mulighed for strukturerede og solide initiativer, men de er ofte tidsbegrænsede. Stabile finansieringsmekanismer, som f.eks. strukturfonde fra kommunen, er afgørende for at forankre initiativer og fremme langsigtede forandringer.

Samarbejde med forskellige interessenter kan lette adgangen til nye finansieringsstrømme. Det er dog nødvendigt at være forsigtig, når man samarbejder med den private sektor, så man undgår potentiel grønvask. Diversificerende finansieringskilder som offentlige, private og crowdfunding kan forbedre projekternes bæredygtighed på lang sigt. Endelig kan brug af fødevarerpolitik som en ramme til at forbinde forskellige projekter og dele ressourcer hjælpe byerne med at tackle finansielle udfordringer og udvikle deres programmer effektivt.

Forbinde aktiviteter med langsigtede virkninger og udvikle overvågningsmetoder, der kan præsenteres for investorer og sikre finansiering.

2 Definition af de menneskelige ressourcer i implementeringen af initiativer til forbedring af fødevareressystemet

Menneskelige ressourcer er afgørende for at organisere aktiviteter, engagere interessenter og sætte initiativer i gang. Rekruttering af dygtige og passionerede mennesker er afgørende for at katalysere overgangen til et bæredygtigt fødevareressystem. Arbejdsbyrden og tilgængeligheden af folk, der arbejder med fødevarer spørgsmål på kommunalt niveau, er ofte en udfordring. I mange tilfælde er det et lille team, der arbejder med disse spørgsmål. Desuden er det meget få kommuner, der har en afdeling, der udelukkende beskæftiger sig med fødevarer. Det fører til, at folk bliver spredt i forskellige afdelinger som miljø, landbrug og sundhed. På den ene side kan det betragtes som positivt, da fødevarerelaterede initiativer kræver et holistisk perspektiv, og denne horisontale tilgang samler forskellig viden, visioner og indsigter, som kan være gavnlige. På den anden side udgør denne fragmentering yderligere forhindringer, der skal overvindes, såsom manglende kommunikation, ekstra tid, vanskeligheder med koordinering og manglen på en systemisk tilgang.

Oprettelse af et dedikeret 'fødevareressystem' i kommunen, bestående af entusiastiske og kompetente medlemmer, kan i høj grad øge effektiviteten i løsningen af specifikke problemer. I tilfælde, hvor personalekapaciteten er begrænset, bliver det nødvendigt at afgrænse områderne for intervention inden for den bredere kontekst af fødevareressystemet, baseret på de færdigheder og kompetencer, der er til rådighed i teamet. Prioritering bliver afgørende i tilfælde af personalemangel. Det er også muligt at netværke med eksisterende aktiviteter for at skabe synergi og forbedre ressourcedelingen. Samarbejde med eksterne organisationer, universiteter og lokalsamfund kan lette byrden ved at dele arbejdsbyrden og øge teamets kapacitet til at nå sine mål. Usikkerhed i forbindelse med rammeaftaler om ansættelse, herunder korttidskontrakter, kan hindre langsigtet planlægning og stabilitet.

Identificer, og forbind med eksisterende initiativer. Dette vil spare dig tid ved at undgå dobbelt arbejde, og det vil give mulighed for at forbinde og lære af andres erfaringer.

3. Slå bro over huller i kompetencer og viden om innovation i fødevarer systemet gennem samarbejde med eksperter

Dygtige og vidende medarbejdere, der arbejder med fødevareromstilling i byerne kan være til betydelig gavn for planer og processer. Der er mange fordele ved at opbygge kompetencer i teamet gennem workshops, træning og peerlæring. Nogle byer er dog oppe mod udfordringer, når de skal rekruttere egnet personale, især inden for det specialiserede område, der hedder fødevarer miljøer, som kræver en unik kombination af viden og ekspertise.

For at løse dette er det vigtigt at vurdere teamets sammensætning og identificere områder, hvor der kan mangle ekspertise. Det giver dig mulighed for at forstå, hvilke handlinger der kan prioriteres og udføres inden for kommunen og hvilke, der er bedre at outsource. Hvor ekspertisen er begrænset, skal der tilkaldes eksterne eksperter med speciale i emner som kontrakter, bestemmelser, kommunikation, ernæring, indkøb, ledelse osv.

Dertil kommer muligheden for at samarbejde med forskningsinstitutter og universiteter, som kan støtte det kommunale team med videnskabelig viden. Det kan være afgørende i de tidlige stadier af planlægningen og målingen af virkningerne ved at indsamle og analysere data fra aktiviteter.

Desuden er investering i uddannelse afgørende for at oplære nye dygtige og faste medarbejdere. Det fremmer ikke kun vidensdeling, men sikrer også stabilitet i teamet og reducerer afhængigheden af individuelle specialister. Horizontal vidensoverførsel og forbedring af færdigheder i teamet viser sig at være uvurderlige ressourcer for vedvarende fremskridt.

Skab samarbejdsrelationer med fagfolk for at kompensere for fraværet af ekspertise i kommunen, og spar både tid og energi.

2.5 AKTIVITETER

Grundlaget for fælles fødevarer systemer ligger i de aktiviteter, der iværksættes, og som kræver omhyggelig planlægning, fremsyn, implementering og overvågning.

Fordi fødevarer systemet omfatter flere områder, kan potentielle interventioner og handlinger variere bredt.

Det er afgørende, at man altid har en holistisk tilgang til fødevarer systemet i sine handlinger.

Følgende elementer er afgørende for overgangen til et mere bæredygtigt fødevarer system:

1

Uddannelsesinitiativer:

Forbedring af fødevarer bevidstheden blandt borgerne gennem uddannelsesaktiviteter

2

Reduktion af madspild/madaffald:

Implementering af foranstaltninger til effektiv håndtering af madspild/madaffald på kommunalt niveau

3

Lokal fødevarer produktion:

At fremme et mere bæredygtigt og lokalt fødevarer produktionssystem

4

Donation og omfordeling af fødevarer:

Forbedring af fødevarer donationssystemet for at fremme inklusivitet

Byggesten > 2.5 Aktiviteter > 1. Uddannelsesinitiativer

1 Forbedring af fødevarerbevidsthed blandt borgere gennem uddannelsesaktiviteter

Mange byer anerkender den vigtige rolle, som uddannelse og fødevarerbevidsthed spiller for at opnå resultater i deres fødevarerystemer. Etablering af uddannelsesaktiviteter i skolerne er en effektiv måde at fremhæve den grundlæggende forbindelse mellem mad, klima, miljø og sundhed for unge mennesker og lette overføringen af den på tværs af generationer. For at fremme god praksis uden for skolens mure kan byerne engagere eleverne med det formål at skabe en anden kostadfærd i familierne. Det endelige mål er at øge bevidstheden, ikke kun blandt børn, men også i det bredere lokalsamfund. Ved at gennemføre aktiviteter i skoler og især i skolekantiner sikrer byerne, at børn får sund og nærende mad, og dermed at alle elever får mindst ét komplet og afbalanceret måltid om dagen.

Skoler er særligt velegnede til at indføre nye spisevaner, f.eks. flere vegetariske muligheder, selv om de kan møde modstand fra forældre og kødindustrien. Effektiv kommunikation, herunder vejledning fra eksperter som f.eks. ernæringseksperter, er afgørende for at overvinde disse udfordringer.

Mange Food Trails byer gennemførte interventioner i skolekantiner ved at revidere menuerne for at fremme indtagelsen af grøntsager og reducere madspild/madaffald. Andre initiativer omfatter børns deltagelse i madlavningsaktiviteter i skolekantiner ([København](#)), oprettelse af skolehaver ([Bergamo](#)), morgenmad i børnehaver (Tirana) og afholdelse af madlavningskurser og udlevering af opskriftsbøger ([Groningen](#)). Disse eksempler understreger byernes engagement i at fremme sundere spisevaner og fremme bæredygtigheden i deres lokalsamfund ved at starte med den yngre generation.

Inddrag forældre og det bredere lokalsamfund i uddannelsesaktiviteter, ikke kun eleverne, for at opnå en bredere og varig effekt.

2 Implementering af foranstaltninger til effektiv håndtering af madspild/madaffald på kommunalt niveau

Håndtering af madspild/madaffald er blevet en vigtig grundpille i mange Food Trails byer, da det er afgørende for at mindske miljøpåvirkningen i byområder. Mens bestræbelserne ofte fokuserer på at forbedre omfordelingen af fødevarer, er det lige så vigtigt at forebygge affaldsproduktionen. Ikke alle donerede fødevarer kan omfordeles - især ikke beskadigede eller fordærvede varer. Derfor må byerne udforske alternative løsninger, som f.eks. at bruge affald til energiproduktion gennem bioforgasningsanlæg eller kompostering. Samarbejde med den private sektor, herunder virksomheder, supermarkeder og restauranter, er afgørende for effektiv affaldsindsamling og -reduktion: Kommunen kan støtte dem i at udvikle forbedrede strategier til håndtering af spild/affald.

Håndtering af madspild/madaffald kræver detaljeret viden om problemets omfang. Du kan samarbejde med ekspertorganisationer eller gennemføre regelmæssige vejningskampagner for at evaluere byens affaldsproduktion.

Dette er især vigtigt i starten af et initiativ. Derudover kan manglende prioritering fra byernes side og utilstrækkelige bestemmelser hindre en effektiv affaldshåndtering. Organisering af workshops kan forbedre indsamlingen af husholdningsaffald, mens oprettelsen af en overordnet platform, der forbinder fødevarerproducenter med dem, der har brug for det, letter omfordelingsindsatsen. Desuden forbedres håndteringen af madspild/madaffald i byen ved at oprette hubs til madspild/madaffald, der fungerer som indsamlingscentre, distributionssteder og bioforgasningsanlæg.

Positive initiativer til reduktion af spild/affald, forebyggelse og håndtering under Food Trails projektet omfatter menurevisioner og nudge-teknikker i skolekantiner og etablering af hubs til indsamling og omfordeling af overskudsmad ([Milano](#)), reduktion af portionsstørrelser ([København](#)), undervisning i lovrammen for cateringbranchen og forenkling af procedurerne omkring donationer af madoverskud ([Warszawa](#)) og oprettelse af kompost, der understøttes af lokalsamfundet ved at bruge madaffald fra husholdningen ([Birmingham](#)).

Kortlæg rollerne for alle aktører, der er involveret i kommunal affaldshåndtering.

3 At fremme mere bæredygtig og lokal fødevarerproduktion og -distribution

Lokale fødevarer kæder kan spille en vigtig rolle i udformningen af en bys fødevarer system. Prioritering af lokale produkter reducerer ikke kun udledningen fra fødevarerproduktion og -logistik, men den giver også den lokale økonomi et boost ved at styrke forbindelserne mellem flere aktører i forsyningskæden. Begrænset tilgængelighed af jord er en udfordring. Byerne kan udforske innovative landbrugsteknikker som akvaponi, hydroponisk og vertikalt landbrug samt kollektive haver, små landbrug og bylandbrug. Inddrag producenterne i diskussioner om lokal fødevarerpolitik for at opmuntre til innovation og øge bevidstheden om de relaterede muligheder.

Kommunen skal forstå denne sektors virkelighed og behov og derefter fungere som facilitator for at forbedre producenternes viden omkring innovation. Ud over at tilbyde tilskud er det for eksempel en mulighed at arrangere workshops om økologisk landbrug og innovative dyrkningsteknikker.

Kommunen bør også støtte oprettelsen af distributionsnetværker for at lette logistikken af lokale produkter og yde juridisk og økonomisk bistand for at tilskynde landmændene til at deltage i nye projekter eller innovationsprogrammer og dermed sikre et velfungerende lokalt fødevarer system.

Ud over at fremme lokal produktion bør byerne prioritere bæredygtigt landbrug i og uden for byerne. I Food Trails har flere byer enten oprettet byhaver for borgere og skoleelever, som f.eks. [Bergamo](#) og [Funchal](#), eller aktivt støttet initiativer til bæredygtig fødevarerproduktion i lokalsamfundet, som f.eks. i [Groningen](#). Det er vigtigt at støtte producenter, der implementerer innovative agroøkologiske metoder og udnytter bæredygtig offentlig indkøbspraksis for fødevarer til at støtte bylandbrug og lokale forsyningskæder, som f.eks. i [Bordeaux Metropole](#) og [Milano](#). Endelig kan udvikling og støtte til lokale produktions- og distributionssystemer styrke samarbejdsrelationerne mellem byerne mellem forbrugere og producenter, som f.eks. i [Grenoble Alpes Metropole](#).

Sørg for at inddrage landmændene i hvert trin af overgangsprocessen.

Byggesten > 2.5 Aktiviteter > 4. Donation og omfordeling af fødevarer

4 Forbedring af fødevarer donationssystemet for at fremme inklusivitet

At revidere omfordelingssystemet for fødevarer donationer var en vigtig aktivitet for de byer, der var involveret i Food Trails projektet, da det kombinerer målene om at reducere madspild/madaffald og yde støtte til udsatte personer. Det skal ses i sammenhæng med at give alle adgang til sund og nærende mad uden at lade nogen i stikken. Politisk engagement og understøttende bestemmelser har stor indflydelse på effektiviteten af sådanne initiativer. Etablering af et solidt donationsnetværk, der involverer restauranter, supermarkeder, kantiner og virksomheder, er afgørende for at forbedre samarbejdet og opnå fødevarer donationer, der er i acceptabel bedre stand til at blive videredistribueret. Kommunikationskampagner kan øge bevidstheden og tilskynde flere virksomheder og enkeltpersoner til at deltage i fødevarer inklusion og fremme en kulturændring i retning af et mere bæredygtigt fødevarer system for alle.

Da omfordelingssystemet er stærkt afhængigt af frivillige, er løbende uddannelse afgørende for at sikre stabilitet i systemet og sikre, at folk kan udfylde deres roller effektivt.

Mens kommunen kan spille en rolle i udformningen af distributionsstrategier, er det typisk organisationer i den tredje sektor og NGO'er, der er ansvarlige for implementeringen. Samarbejde med sådanne organisationer er afgørende for at skabe et solidt og selvforsynende system, som også påvirker ledelsen af byens fødevarer banker. Derudover er det afgørende at etablere et netværk af organisationer med kapacitet til effektivt at indsamle og omfordele fødevarer, især på grund af varierende forsyninger og vigtigheden af timing i fødevarer distributionen.

Flere byer fokuserede på systemer til omfordeling af fødevarer under Food Trails: Warszawa oplevede en tilstrømning af ukrainske flygtninge på grund af krigen og var nødt til at udvikle et effektivt, pragmatisk og reproducerbart system; Tirana arbejdede på at gøre sund mad mere tilgængelig, især for de mest sårbare; og Funchal samarbejdede tæt med sociale kvarterer og uddelte poser med restemad sammen med vejledning og instruktioner i at tilberede nærende måltider med få ingredienser.

Fastlæg klare retningslinjer for fødevarer donationer for at sikre, at de er sikre, næringsrige og egnede til videredistribution, og sørg for, at fødevarer virksomhederne forstår dem godt.

2.6 LÆRING

En bys rejse mod et forbedret fødevarer system i byen omfatter deltagelse i dynamiske læringsaktiviteter. For at få innovationer til at fungere i større skala er det vigtigt at dele viden og praksis

og anvende dem i forskellige sammenhænge, hvilket motiverer til peerlæring og samarbejde.

Følgende elementer er afgørende for effektiv peerlæring og vidensoverførsel:

1

Udveksling af viden:

Fremme udveksling af viden og information for at stimulere til genskabelse af positive erfaringer

2

At få inspiration: at lære af andre byers erfaringer for at udvikle og udvide lignende initiativer

Byggesten > 2.6 Læring > 1. Udveksling af viden

1 Facilitering af udveksling af viden og information til at stimulere til genskabelse af positive erfaringer

Under Food Trails mødtes byerne ofte med hinanden for at udveksle erfaringer. Overførsel af viden om innovationer i fødevarer systemet kan være værdifuldt for andre byer, der er i gang med at starte lignende rejser. Fælles læring kan finde sted i forskellige former, f.eks. præsentationer, workshops, besøg, diskussioner og events. De deltagende byer i Food Trails projektet understregede fordelene ved at udveksle erfaringer ansigt til ansigt og bemærkede, at der var flere muligheder for at netværke.

Deling af information er grundlaget for, at god praksis kan reproducere. Først forstår man og indsamler information fra andre sammenhænge, og derefter overvejer man, hvordan man kan tilpasse den erhvervede erfaring til sin egen by.

Fælles læring gør det lettere at udveksle viden om specifikke emner, hvilket kan spare ressourcer i de indledende faser af fødevarer systemets transformationsprocesser. Ved at samarbejde med andre kan du bedre forstå dine egne prioriteter og vurdere de ressourcer, der er til rådighed i din sammenhæng.

En grundlæggende fælles kultur og fælles interesser hjælper med at skabe kontakt. Faktisk er udvekslinger mere effektive, når byerne har noget til fælles, f.eks. lignende mål, lovrammer eller aktiviteter. Det hjælper at få input fra andre, især for byer, der lige er gået i gang med en transformationsproces. Under diskussioner kan det være nemmere at koncentrere sig om de operationelle aspekter af transformationen, mens det kan være mere komplekst at dele systemiske spørgsmål som styring. Endelig kan den modtagne information deles og udbredes på et højere niveau i byen for at opskalere viden.

Deling af viden og erfaringer øger chancen for en vellykket genskabelse af aktiviteter.

2 At lære af andre byers erfaringer med at udvikle og udvide lignende initiativer

Interaktioner giver inspiration til nye ideer, der kan tilpasses forskellige sammenhænge. Selv om disse ideer ikke bliver ført ud i livet med det samme, kan de tjene som værdifulde inspirationskilder for fremtiden, selv om den endelige anvendelse kan afvige fra det oprindelige koncept. For eksempel lavede Groningen en kogebog til børn og familier inspireret af Birmingham's arbejde med sin fødevarerpolitik, mens Bergamo oprettede skolehaver inspireret af Funchals arbejde med dette emne. Indsigt fra disse interaktioner kan forbedre eksisterende initiativer og give anledning til at udforske nye modeller.

Processen med at dele indsigter er ikke begrænset til interaktioner mellem byer; den kan også finde sted mellem forskellige afdelinger i en by eller udløses af aktiviteter, der er igangsat af organisationer.

Naturligvis skal enhver idé tilpasses den specifikke kontekst. Tilpasning afhænger af mange faktorer, herunder ledelsesstrukturer, lovrammer, tilgængelighed af ressourcer, kulturelle sammenhænge, niveauer af lokalsamfundets inddragelse og finansieringsmuligheder.

Udvekslinger hjælper med at vise, hvordan lignende udfordringer håndteres i andre sammenhænge, omend under andre omstændigheder. Det kan føre til overvejelser om, hvordan man håndterer disse udfordringer i sit eget fødevarer system, især når man lærer af en by, der har overvundet forhindringerne med succes. At lade sig inspirere af deres erfaringer kan gøre det lettere at finde løsninger. At have adgang til vejledning fra nogen, der allerede har krydset lignende terræn, kan være umådeligt værdifuldt i håndteringen af disse udfordringer.

Brug andres erfaringer som inspiration til fremtidige aktiviteter. Selv om der i øjeblikket ikke er ressourcer og tid nok til at gennemføre dem, kan disse ideer bevares, indtil forholdene ændrer sig.

3. INSPIRERENDE EKSEMPLER

Eksemplerne i denne håndbog er nogle af de måder, hvorpå Food Trails byerne har arbejdet med de prioriterede emner i Milan Urban Food Policy Pact. Hvert eksempel vurderes på tværs af de Food 2030-kategorier, de fokuserer på:

klima, ernæring, cirkularitet og fællesskab. Det er dog vigtigt at huske, at de fleste interventioner i fødevarer systemet beskæftiger sig med flere prioritetsemner og -kategorier på samme tid.

STYRING

For at forbedre fødevarer systemerne i byerne skal man ændre, hvordan kommunerne træffer beslutninger, organiserer sig og samarbejder med andre interessenter. Dette omfatter bedre samarbejde på tværs af byens agenturer og afdelinger, samskabelse eller revision af fødevarer politikker, udvikling af et inklusivt, repræsentativt fødevarer politisk råd og identifikation, kortlægning og støtte til lokale initiativer og græsrodsinitiativer.

MADSPILD/MADAFFALD

Kommuner kan støtte offentlige spisesteder og deres engrosleverandører i at overvåge og reducere madspild/affald. Indsatsen i hele byen kan omfatte folkeoplysning og muligheder for at skabe og bruge komposteret madaffald og sikre, at lovgivning og vejledning om brug af fødevarer ikke tilskynder til unødigt madaffald.

FØDEVAREPRODUKTION

Byerne kan styrke bæredygtig fødevarer produktion ved at fremme forbindelserne mellem land og by, bruge en økosystemtilgang til at vejlede i planlægning og forvaltning af arealanvendelsen, sikre adgang til jord til bæredygtig fødevarer produktion og give fødevarer producenter i byerne og i de bynære områder materialer og logistisk støtte.

BÆREDYGTIG KOST OG ERNÆRING

Bæredygtige kostvaner er gode for folkesundheden, velvære og miljøet. Byerne kan fremme uddannelse i bæredygtig kost og madlavning for den brede offentlighed og for dem, der arbejder i fødevarer sektoren, og udforske lovgivningsmæssige og frivillige instrumenter til at fremme økonomisk overkommelige, kulturelt passende bæredygtige kostvaner.

FØDEVAREFORSYNING OG DISTRIBUTION

Byerne kan fremme bæredygtighed ved at forbedre forbindelserne og transporten mellem byer, bynære områder og nærliggende fødevarer producerende områder. Indkøbssystemer kan fremme agroøkologisk fødevarer produktion og markedsmuligheder for regionale producenter. Støtte til kommunale markeder forbinder producenter og forbrugere direkte gennem korte forsyningskæder.

SOCIAL OG ØKONOMISK RETFÆRDIGHED

Problemer i byernes fødevarer system er ofte forbundet med social og økonomisk ulighed. Byerne bør integrere fødevarer initiativer i sociale og solidariske aktiviteter. At fremme og støtte græsrodsarbejde og innovative tilgange er med til at sikre lige adgang til sunde fødevarer for alle.

3.1 STYRING

For at forbedre fødevarer systemerne i byerne skal man ændre, hvordan kommunerne træffer beslutninger, organiserer sig og samarbejder med andre interessenter. Dette omfatter bedre samarbejde på tværs af byens agenturer og afdelinger,

samskabelse eller revision af fødevarer politikker, udvikling af et inklusivt, repræsentativt fødevareråd og identifikation, kortlægning og støtte til lokale initiativer og græsrodsinitiativer.

Food Trails byerne har arbejdet med følgende spørgsmål omkring styring:

1

Hvordan kan min by involvere så mange interessenter som muligt i håndteringen af fødevarer systemets udfordringer?
Bordeaux Metropole

2

Hvordan kan min by sikre, at vores fødevarer politik hænger sammen med den bredere politiske og økonomiske kontekst?
Birmingham

3

Hvordan kan min by få repræsentanter fra flere kommunale afdelinger såvel som eksterne organisationer til at arbejde sammen?
Thessaloniki

3. Eksempler > 3.1 Styring > **Bordeaux Metropole**

Hvordan kan min by involvere så mange interessenter som muligt i håndteringen af fødevarerystemets udfordringer?

Bordeaux Metropole minder andre byer om at investere tid og energi i at opbygge relationer med interessenter

En bys fødevarerpolitik eller andre tiltag på fødevarerområdet bør repræsentere de forskellige interessenter i byens fødevarerystem. Alle Food Trails byer har erfaret, hvor vigtigt det er at inddrage forskellige typer af interessenter - kommunale medarbejdere, små producenter, agroøkologiske landmænd, lokale virksomheder, sundhedsmyndigheder, forbrugergrupper, tredjesektor og velgørenhedsorganisationer med mere. Bordeaux Metropoles fødevareråd har i øjeblikket over 300 medlemmer. Denne brede vifte af støtte gjorde det muligt for Metropole at udvikle en stærk og ambitiøs fødevarerpolitik og handlingsplaner for et bæredygtigt regionalt fødevarerystem, der beskytter producenternes, forbrugernes og det bredere landbrugsmiljøes behov.

Bordeaux

Bordeaux Metropole har 814.000 indbyggere i sit storbyområde, der omfatter 28 kommuner. Kommunerne står for den kollektive catering af skoler og ældre; i Bordeaux Metropole, produceres der 65.000 måltider om dagen til skoler og andre organisationer. Bordeaux Metropole underskrev MUFPP i 2015 og lancerede sit fødevarerpolitiske råd i 2017. Under Food Trails implementerede Metropole en fælles og ambitiøs fødevarerpolitik, der omfatter tiltag til at forbedre kantineernes indkøb og adgang til sunde, bæredygtige og lokale fødevarer. Bordeaux Metropole arbejdede også på at styrke de lokale netværker og den fælles vision i deres fødevarerpolitiske råd.

3. Eksempler > 3.1 Styring > Bordeaux Metropole

Takket være det tidligere arbejde med at udvikle sit fødevarepolitiske råd var Bordeaux Metropole i stand til at nå sit mål om at udvikle og implementere en omfattende fødevarepolitik. En række tematiske workshops gav folk mulighed for at fremlægge deres ideer til, hvordan de kunne nå deres fælles mål. Metropols repræsentanter oplevede, at det var svært at få nogle vigtige interessenter involveret: mange mennesker havde ikke tillid til de lokale myndigheder og følte sig ikke hørt eller repræsenteret af dem. Det tog tid og mange gentagne møder med interessenter at overvinde denne holdning, og i sidste ende sikrede man, at folks synspunkter og forslag blev inddraget i udviklingen af regionale fødevarepolitiske planer. Metropoles fødevarepolitiske råd er nu det officielle styrende organ for Metropoles fødevarepolitik. Medlemmerne arbejder sammen i henhold til deres primære kompetence, f.eks. offentlige tjenester, landbrug eller forarbejdning. Arbejdsgrupperne er organiseret omkring emner som fødevarerækæder, lige adgang til bæredygtige kvalitetsfødevarer og madspild/madaffald. Ved at samle personer med forskellige kompetencer, men med fælles interesser, sikrer man, at rådet er lydhørt, demokratisk og bevarer medlemmernes og lokalsamfundets tillid. Ved at opretholde en dialog og være gennemsigtig omkring alle handlinger og beslutninger kan man sikre, at folk bakker op om det fødevarepolitiske råd og den fødevarepolitik, de har udviklet.

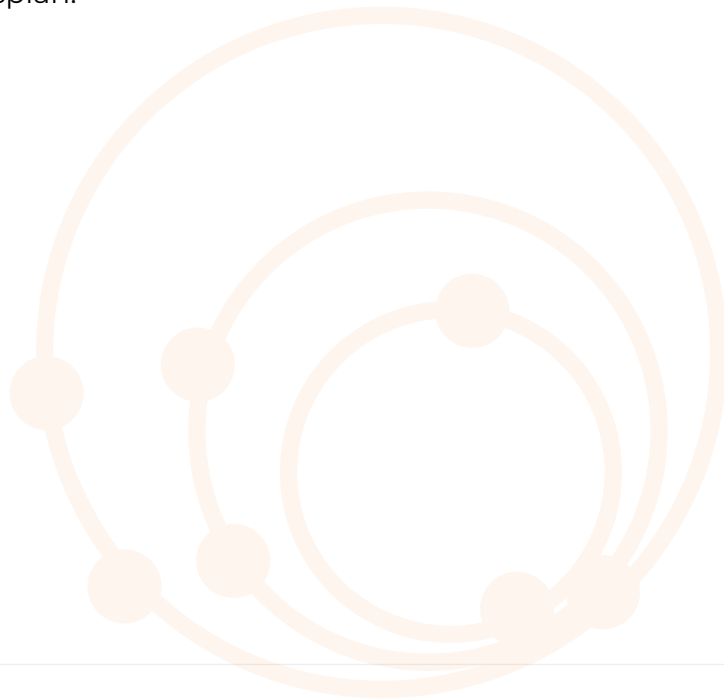

3. Eksempler > 3.1 Styring > **Bordeaux Metropole**

Bordeaux Metropole er stødt på udfordringer i samarbejdet med deres fødevarepolitiske råd om fødevarepolitik og andre spørgsmål. Den største udfordring var at finde en balance mellem tid til diskussion og konkrete handlinger, da de menneskelige ressourcer er begrænsede. Det tager tid at pleje og udvikle relationer til inkluderende styring. Og selv om rådet har en bred repræsentation, er der vigtige interessenter i det lokale landbrugsfødevarerystem, som f.eks. vinavl, der ikke er særligt involveret. Arbejdet i Metropoles fødevarepolitiske råd er drevet af dynamikken og entusiasmen hos lokale interessenter, der arbejder sammen om fælles mål. Der afholdes workshops med vigtige interessenter, som arbejder sammen om at levere Metropoles fødevarepolitiske handlingsplan.

**Brug andres erfaringer
andres erfaringer som
inspiration til fremtidige
aktiviteter. Selv om der i
øjeblikket ikke er ressourcer
og tid nok til at gennemføre
dem, kan disse ideer bevares,
indtil forholdene ændrer sig.**

3. Eksempler > 3.1 Styring > Birmingham

Hvordan kan min by sikre, at vores fødevarerpolitik er forbundet med den bredere politiske og økonomiske kontekst?

Birmingham's fødevarer systemstrategi afspejler byens sociale, kulturelle og økonomiske styrker og udfordringer

Fødevarer politikker er mere effektive, hvis de udvikles med støtte fra politikere fra alle politiske partier samt lokale interessenter som f.eks. ngo'er, frivillige organisationer, grupper fra lokalsamfundet og lokale virksomheder. De skal også anerkende og engagere sig i de bredere faktorer, der påvirker en bys fødevarer system, som f.eks. socioøkonomisk ulighed, reklamer for usunde fødevarer og manglende adgang til jord. Birmingham er en stor, kulturelt mangfoldig by med mange økonomiske og sundhedsmæssige udfordringer. Byen arbejder konsekvent med fødevarer relaterede spørgsmål med sine borgere på alle niveauer: Byrådet har stærke forbindelser til virksomheder, offentlige tjenester og grupper i lokalsamfundet.

Birmingham er en meget kulturelt mangfoldig by med 1,2 millioner indbyggere. Byen er et styrende komitétsmedlem i Milan Urban Food Policy Pact og vedtog sin egen strategi for fødevarer systemet i 2022. Tidligere var Birmingham en del af et landsdækkende program til bekæmpelse af fedme hos børn. Deres pilotprojekter fokuserer på at øge den offentlige bevidsthed om kampen mod madspild/madaffald, fremme lokal fødevarer produktion med henblik på fødevarer sikkerhed og opfordre unge til at spise en sund kost, der indeholder bønner og bælgfrugter.

3. Eksempler > 3.1 Styring > Birmingham

Gennem en række offentlige outreach-events under udviklingen af deres fødevarer-systemstrategi indså byens embedsmænd vigtigheden af at indlejre fødevarerrelaterede tiltag i den bredere politiske og økonomiske kontekst, der indvirker på byens beboeres mulighed for at få adgang til sunde fødevarer. Det førte til en strategi, hvor fødevarer er placeret inden for bredere mål, der er udviklet til at skabe nyt liv i økonomien og det fysiske miljø. Birmingham udviklede sin fødevarerstrategi i samarbejde med virksomheder, aktivister, borgere, sundhedsmyndigheder og andre. Deres strategi fremhæver behovet for et regenerativt fødevarer-system, der er opmærksomme på og fjerner barrierer og ikke-bæredygtig praksis, som skader miljøet, lokalsamfundene og økonomien. Projekter, der tager fat på disse udfordringer, finder sted på flere niveauer: lokalsamfundsorganisationer, der bekæmper fattigdom, forskningspartnerskaber, der arbejder med offentlig og planetarisk sundhed, og internationale partnerskaber, såsom Food Trails og Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP), der støtter byer i at dele bedste praksis og anerkende kulturelle faktorer, der driver fødevarerpraksis. Birmingham har udviklet et FADMaP-værktøj (Food Action Decision-Making and Prioritisation), som gør det muligt at prioritere tiltag, der er borgerstøttede, priser byens mangfoldighed og tager fat på fattigdom og uligheder.

3. Eksempler > 3.1 Styring > Birmingham

Derudover fremmer byen en cirkulær fødevarer økonomi, der støtter små virksomheder og gentænker madspild/madaffald som en værdifuld ressource, der kan give nyt liv til udpint jord og støtte lokal fødevarer produktion.

Birminghams strategi for fødevarer systemet er ambitiøs og afspejler byboernes erfaringer, viden og synspunkter. Ved aktivt at engagere sig i enkeltpersoner og organisationer, som tidligere følte sig udelukket fra politiske processer, bragte strategien folk sammen og har bred opbakning. En uventet fordel ved denne inkluderende proces var en fornyet tro på og energi i deltagelsesbaseret styring. Det har man også oplevet i Bordeaux Metropole, hvor man har arbejdet med at udvikle et inkluderende fødevarer politisk råd og en fødevarer politik.

Birminghams Food System Strategy fokuserer på barrierer og ikke-bæredygtig praksis, som skader miljøet, lokalsamfundene og økonomien.

3. Eksempler > 3.1 Styring > Thessaloniki

Hvordan kan min by få repræsentanter fra flere kommunale afdelinger såvel som eksterne organisationer til at arbejde sammen?

Thessaloniki samdesignede sin fødevarerpolitik gennem deltagerbaserede workshops med forskellige kommunale afdelinger og eksterne interessenter

Food Trails byerne var på meget forskellige stadier i deres udvikling af fødevarerelaterede politikker og tiltag. Et af hovedmålene for nogle byer var at udvikle et fødevareråd, som så skulle udvikle en fødevarerpolitik for byen. Det var tilfældet for Thessaloniki.

Thessaloniki havde allerede nogle foranstaltninger på plads, som støttede dens bestræbelser på at udvikle et fødevareråd og en fødevarerpolitik. Den er en UNESCO City of Gastronomy og har netværker af interesserede interessenter. Den har også arbejdet med Net Zero-initiativer, og flere kommunale afdelinger arbejder med madspild/madaffald.

Thessaloniki, med 300.000 indbyggere og over 1 million i hovedstadsområdet, er en havneby med en mangfoldig multikulturel arv. Den er stolt af at være en del af UNESCO's netværk af gastronomiske byer og er vært for en årlig madfestival. Thessaloniki har underskrevet Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) siden lanceringen i 2015 og har udviklet Thessaloniki 2030-strategien for lokal robusthed. Deres pilotprojekter fokuserer på at skabe et støttende netværk af lokale interessenter og aktiviteter inden for bylandbrug.

3. Eksempler > 3.1 Styring > Thessaloniki

Byens Living Labs samlede forskellige interessenter fra fødevarerelaterede organisationer, regeringsrepræsentanter og NGO'er. Forskellige afdelinger i kommunen var involveret, herunder dem, der fører tilsyn med økonomisk udvikling, turisme, grønne områder, sociale anliggender og meget mere. Rådet bemærkede specifikt vigtigheden af at inkludere sårbare grupper, som ofte bliver overset i forvaltningen. Dette er vigtigt, da andre byer har fundet ud af, at der er flere fordele ved lokal og regional styring ved at udvikle deltagelsessystemer, der tilskynder en bred vifte af personer til at deltage. Thessaloniki var derefter med til at udforme sin fødevarepolitik gennem en række deltagerbaserede workshops med fokus på temaer, der relaterer til MUFPP's nøgleområder. Det gav struktur til den deltagerbaserede proces. Byen arbejdede sammen med Mamagaia, en miljøorganisation med erfaring i at designe deltagerbaserede processer for sociale og miljømæssige initiativer.

Selv om Thessaloniki har erkendt vigtigheden af at inddrage forskellige kommunale afdelinger i deres fødevareråd og politikudvikling, har de fundet ud af, at det nogle gange er lettere at kommunikere med eksterne partnere end med interne kommunale afdelinger på grund af de siloopdelte arbejdsformer i den lokale ledelse.

3. Eksempler > 3.1 Styring > Thessaloniki

At overvinde denne type ledelsesstil har været en fælles udfordring for de fleste af Food Trails byerne. Thessaloniki oplevede også en kløft mellem udviklingen af en politik og gennemførelsen af de anbefalede tiltag, fordi der manglede en bredere forståelse af og engagement i denne type arbejde, som er meget nyt i Grækenland. Det er et problem, som mange Food Trails byer har oplevet, og en vigtig lektie for alle byer: at udvikle et fødevareråd og en fødevarepolitik er en del af rejsen mod en omdannelse af byernes fødevarer system - men det er ikke den endelige destination!

At udvikle et fødevareråd og en fødevarepolitik er en del af rejsen til omdannelsen af byernes fødevarer system - men det er ikke den endelige destination!

3.2 MADSPILD/MADAFFALD

Kommunerne kan støtte offentlige spisesteder og deres engrosleverandører i at overvåge og reducere madspild/madaffald.

Indsatsen i hele byen kan omfatte folkeoplysning og muligheder for at skabe og bruge komposteret madaffald og sikre, at lovgivning og vejledning om brug af fødevarer ikke tilskynder til unødigt madaffald.

Food Trails byerne har taget fat på nogle af de følgende spørgsmål om madspild/madaffald:

1

Min by har en restriktiv lovgivning og regler for håndtering af madspild/madaffald, som øger mængden af mad, der går til spilde i cateringbranchen. Hvad skal vi gøre?

Warszawa

2

Hvordan kan min by blive mere effektiv til at omfordele madoverskud, så det ikke går til spilde, men kommer mennesker i nød til gode?

Milano

3

Hvordan kan min by støtte udviklingen af borgernes viden og færdigheder om madspild/madaffald, opbevaring af mad og kompostering?

Birmingham

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Warszawa

Min by har en restriktiv lovgivning og regler for håndtering af madspild/madaffald, som øger mængden af mad, der går til spilde i cateringbranchen. Hvad skal vi gøre?

Warszawa arbejdede med advokater og repræsentanter fra industrien for at forbedre forståelsen af relevant lovgivning

Både byernes erfaringer og akademisk forskning bekræfter, at en vigtig årsag til madspild er den ofte forvirrende lovgivning omkring håndtering og omfordeling af fødevarer. At oplyse forbrugerne om "bedst før"- og "mindst holdbar til"-datoer er et af de tiltag, der er gjort i den forbindelse. Retningslinjer og lovgivning kan være særligt udfordrende for virksomheder, som kan risikere at blive straffet for ikke at håndtere fødevarer korrekt. Det er et særligt alvorligt problem for hoteller, restauranter og cateringvirksomheder, som genererer en stor mængde madspild, men som ofte bliver overset i forskning af og tiltag til at mindske madspild.

Warszawa har næsten 1,8 millioner indbyggere, hvoraf mere end 220.000 er skoleelever/studerende. Den er blevet anerkendt som en førende europæisk by, når det gælder støtte til forretningsudvikling. Den kan prale af en vigtig landbrugsindustri med stærke bynære landbrugsaktiviteter, suppleret med støtte fra forskningsenheder inden for agroindustrien. Dens pilotinitiativer er rettet mod udviklingen af et effektivt system til fødevededonation og -distribution og lægger vægt på samarbejde med lokale virksomheder for at fremme et bæredygtigt fødevarer system.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Warszawa

Gennem Food Trails udviklede Warszawa et Food Lab, som har arbejdet med at reducere madspild/madaffald i restauranter. Food Lab er en koalition af akademikere, fødevareadvokater, restaurantejere og personale, som arbejder sammen om at mindske madspild i alle led af fødevarevirksomhederne. Det blev hurtigt klart, at alle fødevarevirksomheder i byen var bange for at deltage i ordninger for omfordeling af madoverskud, fordi de var bange for at bryde lovgivningen om korrekt håndtering af fødevarer eller skattelovgivningen omkring donationer. Dette understregede også, at madspild i disse virksomheder sker på mange stadier: i køkkener, før og efter servering af mad til kunderne.

Det er tilladt at donere fødevarer efter udløbsdatoen i EU, så længe produktet stadig er sikkert og spiseligt. Forskellige lande har deres egen nationale lovgivning, der støtter eller begrænser denne omfordeling af overskudsmad til enkeltpersoner eller velgørende organisationer. De har fundet ud af, at forskellige fødevarerinstitutioner kan udstede deres egne fortolkninger af fødevarer sikkerhedsbestemmelserne, og det gør de også. Det skaber forvirring blandt virksomheder, som er bange for at begå fejl og bryde loven.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Warszawa

Fødevareadvokater er blevet vigtige allierede for Warszawas Food Lab. De anbefaler klare, enkle retningslinjer for virksomheder og udvikling af national lovgivning, der støtter og opmuntrer til omfordeling af overskudsmad. Spanien er i gang med at udvikle innovative metoder til at tackle dette problem, f.eks. ved at kræve, at restauranter stiller beholderne til rådighed for kunder, der gerne vil tage uspiste dele af deres måltid med hjem.

Bedre forståelse af lovrammer og udvikling af love og praksis - såvel som erhvervslivets og kulturens støtte til omfordeling af fødevareroverskud, vil alt sammen bidrage til at mindske madspild.

Fødevareadvokater anbefaler en klar, enkel vejledning til virksomheder i håndtering af madspild, som støtter og opfordrer til omfordeling af overskudsmad.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Milano

Hvordan kan min by blive mere effektiv til at omfordele madoverskud, så det ikke går til spilde, men kommer mennesker i nød til gode?

Milano forbedret logistik, infrastruktur og partnerskaber med interessenter for mere effektiv omfordeling

Mange byer i Food Trails projektet arbejder på at reducere madspild/madaffald, hvoraf meget stadig er egnet til menneskeføde. Milano arbejder ligesom andre Food Trails byer på at indsamle disse fødevarer og forbedre distributionen af dem. Under Covid-19-pandemien gennemførte Milano en omfattende kortlægning af byens frivillige organisationer, der støttede lokalsamfundene ved at uddele overskudsmad og sørge for den fysiske infrastruktur, der var nødvendig for at udføre dette arbejde. Det gav kommunen vigtige beviser på, hvordan madoverskud allerede blev omfordelt effektivt i byen.

Milano med 1,4 millioner indbyggere og 3,5 millioner i storbyområdet er Italiens økonomiske og finansielle hovedstad. Byen huser 8 universiteter med næsten 200.000 studerende. I 2014 fastlagde Milano sin fødevarepolitik, herunder oprettelsen af 10 "Food Waste Reduction Hubs". Milanos pilotprojekter fokuserer på at forbedre cirkulariteten i de kommunale skolekantiner ved at gribe ind på offentlige indkøb og på spild-/affaldsreduktion.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Milano

Milano erkender, at madspild finder sted i alle stadier af fødevarerystemet. Under Covid-19 udviklede byen en stærk koalition af den private sektor, fødevarerbanker og non-profit organisationer. Koalitionen har udviklet centre for madspild i hele byen: Mad, der stadig er egnet til menneskeføde, indsamles fra supermarkeder og kaminer og bringes til centrene. Maden distribueres derefter videre gennem suppekekkener, madpakker og sociale solidaritetsbutikker, hvor familier kan få adgang til billig mad, der er doneret fra en række forskellige kilder. Milano har også udviklet et indsamlingscenter på sine største frugt- og grøntsagsengrosmarkeder. Der stilles plads til rådighed for forskellige non-profit organisationer til at indsamle usolgt overskud ved afslutningen af hver handelsdag. Milano integrerer sin omfordeling af madoverskud i en bredere indsats for at gøre noget ved borgernes forhindringer til en sund kost.

Milanos kortlægning og arbejde med madspild og -overskud har lært byen, hvor vigtigt det er at samarbejde med forskellige private, offentlige og frivillige aktører i hele fødevarerystemet. Infrastruktur, lagerplads, transport og logistiske barrierer skal tages i betragtning, når byer udvikler deres strategi for at mindske madspild ved at forbedre omfordelingen af madoverskud.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Milano

Milanoer også klar over, at en bedre omfordeling af madoverskud ikke løser fødevarerfattigdom og bør betragtes som et særskilt anliggende. Fødevarerhjælp skal tages i betragtning og udvikles i en bredere socioøkonomisk sammenhæng.

Infrastruktur, lagerplads
plads, transport og logistiske
barrierer påvirker alle
byernes kapacitet
til at omfordele
madoverskud.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > Birmingham

Hvordan kan min by støtte udviklingen af borgernes viden og færdigheder om madspild/madaffald, opbevaring af mad og kompostering?

Birminghams Community Champions ændrede folks ideer og adfærd omkring madspild/madaffald

Mange madspilds-/madaffaldsinitiativer koncentrerer sig om at reducere spild og gøre mere effektiv brug af fødevareressourcer. Men nogle dele af maden, som f.eks. kartoffelskræller og æggeskaller, er meget vanskelige at bruge. Det er vigtigt, at mennesker og organisationer finder måder at behandle dette affald effektivt på. Kompostering kan være med til at mindske madspild/madaffald og skabe værdifuld organisk gødning til dyrkning af fødevarer. Det bidrager til en cirkulær økonomi, som er et af målene i Food 2030. Birmingham har en stærk baggrund i at arbejde med lokalsamfundsinitiativer og har brugt disse relationer til at fremme kompostering og oplysning om madspild i hele lokalsamfundet.

Birmingham er en meget kulturelt mangfoldig by med 1,2 millioner indbyggere. Byen er et styrende komitétsmedlem i Milan Urban Food Policy Pact og vedtog sin egen strategi for fødevareressourcer i 2022. Tidligere var Birmingham en del af et landsdækkende program til bekæmpelse af fedme hos børn. Deres pilotprojekter fokuserer på at øge den offentlige bevidsthed om kampen mod madspild/madaffald, fremme lokal fødevarerproduktion med henblik på fødevareressourcer og opfordre unge til at spise en sund kost, der indeholder bønner og bælgfrugter.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > **Birmingham**

Et af Birmingham's Living Labs fokuserede på at arbejde med lokalesamfundsgrupper for at mindske madspild/madaffald og øge viden, færdigheder og motivation omkring kompostering. Birmingham forbandt deres endelige ønskede langsigtede mål med de relevante forudgående trin og de forventede resultater af handlinger og interventioner på forskellige stadier af Living Lab. Byen arbejdede tæt sammen med lokalsamfundsgrupper, som allerede havde stærke samarbejdsrelationer med det kvarter, hvor testprogrammet var planlagt. Projektet havde til formål at ændre adfærden omkring madspild/madaffald og få folk til at sortere madaffald fra almindeligt affald. Det var rettet mod tre forskellige typer boliger med forskellige grader af adgang til haver eller offentlige steder til behandling af kompost. Projektet bemærkede, at beboerne har brug for både grøn infrastruktur - kompostbeholdere og materialer til bokashi-fermentering eller vermikompostering (med orme) - og social infrastruktur - beboere i kvarteret, som er entusiastiske og engagerede i projektet og villige til at fremme dets mål og dele deres praktiske viden og entusiasme med deres naboer. Disse "Community Champions" promoverede også brugen af kompost i lokale dyrkningsordninger.

3. Eksempler > 3.2 Madspild/madaffald > **Birmingham**

Ligesom mange af Birmingham's initiativer på fødevarerområdet er deres komposteringsprojekt for madaffald blevet udviklet og gennemført i samarbejde med lokalsamfundet. Den har også indarbejdet bredere mål for fødevarerystemet, såsom at fremme en sund kost og tilskynde til dyrkning af frugt og grønt i byerne. Projektet fokuserede også på "sjældent hørte" lokalsamfund, som oplever sociale og økonomiske barrierer for en sund kost.

Det er Birmingham's erfaring, at programmer, der leveres 'til' og ikke 'med', har ringe chance for at skabe langsigtede adfærdsændringer.

3.3 FØDEVAREPRODUKTION

Byerne kan styrke bæredygtig fødevarerproduktion ved at fremme forbindelser mellem land og by og bruge en økosystemtilgang til at styre planlægning og forvaltning af arealanvendelse,

sikre adgang til jord til bæredygtig fødevarerproduktion og give fødevarerproducenter i og umiddelbart uden for byerne materiel og logistisk støtte.

Food Trails byerne har taget fat på følgende spørgsmål omkring fødevarerproduktion:

1

Vi vil gerne sikre,
at folk kan dyrke mere
mad i vores by.
Hvad kan vi gøre?
Bergamo

2

Hvordan kan min by støtte
producenter, der bruger
agroøkologiske metoder til
fødevarerproduktion?
Bordeaux Metropole

3

Hvordan kan min by
styrke forbindelserne
mellem producenter og
forbrugere?
Grenoble Alpes Metropole

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Bergamo

Vi vil gerne sikre, at folk kan dyrke mere mad i vores by. Hvad kan vi gøre?

Bergamos kommunalt ejede by- og bynære arealer bruges af lokalsamfundsgrupper til fødevarerproduktion

Fødevarerproduktion i byer er et almindeligt svar på at sikre fødevarer sikkerheden i byerne. Det er vigtigt at sikre, at den tilgængelige jord er beskyttet til fødevarerproduktion, og at sårbare personer og lokalsamfund har adgang til jord til fødevarerproduktion. Som en del af sit arbejde med Food Trails har Bergamo kortlagt dyrkningsområder i byerne og i bynære områder og sikret, at fordelene ved disse dyrkningsområder støtter lokalsamfund, der står over for mange udfordringer.

Bergamo indsamlede vigtige data om, hvor byens fødevarer kom fra, hvilken jord der var til rådighed i og nær byen, og hvordan kommunal jord bedst kunne bruges til fødevarerproduktion.

Bergamo har 121.000 indbyggere, heraf over 23.000 skoleelever og studerende. Den blev udnævnt til UNESCO Creative City of Gastronomy i 2019. Byen har et aktivt fødevarerpolitisk råd og har været vært for festivalen "Agriculture and the Right to Food" siden 2017. Deres pilotprojekter handler om madundervisning, bæredygtighed i deres skolekantinesystem og indkøb.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Bergamo

Byen har nye bestemmelser for, hvem der kan bruge kommunal jord til byhaver. Det er for at undgå det almindelige problem med, at offentlig jord bliver brugt til private formål. I Bergamo prioriteres byjord til fødevarerproduktion til familier med små børn og organisationer, der arbejder for at fremme sociale og økonomiske fordele. Parcellerne er blevet mindre og tildeles enkeltpersoner i tre år, hvorefter lejemalet kan fornyes. Al jord skal dyrkes økologisk for at sikre et sundt miljø i haverne og det omkringliggende, tætbefolkede område. Med disse haver får lejerne viden om og erfaring i økologisk dyrkning af frugt og grøntsager. Bergamo fremmer også dyrkningen af frugttræer i hele byen. Byens botaniske have er forpligtet til at fremme den territoriale agro-biodiversitet. Den udvider sine uddannelsesprogrammer for at støtte dyrkningen af passende, modstandsdygtige fødevarer afgrøder i byen og den omkringliggende region. Bergamos omkringliggende provins har mange økologiske landbrugsaktiviteter. Byen fremmer forretningsmuligheder inden for økologisk landbrug for unge mennesker samt fremmer og støtter havebrugssamarbejde mellem økologiske avlere og andre sociale initiativer.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Bergamo

En grundig kortlægning af byens og regionens fødevarerystem understøttede Bergamos planer om at fremme bæredygtig fødevarerproduktion, udvide adgangen til dyrkningsområder i byerne og i de bynære områder og udvikle materiel og logistisk støtte til producenterne. Denne kortlægningsproces har givet byen vigtige data om den aktuelle status for dens fødevarerystem, de vigtigste aktører, der er involveret, og hvad byen bør prioritere for at øge fødevarerystemets bæredygtighed.

I Bergamo prioriteres byjord til fødevarerproduktion til familier med små børn og organisationer, der arbejder for at fremme sociale og økonomiske fordele.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Bordeaux Metropole

Hvordan kan min by støtte producenterne i at anvende mere agroøkologiske metoder til fødevarerproduktion?

Bordeaux Metropole giver teknisk og økonomisk støtte til producenter, så de kan bruge mere agroøkologiske metoder, og støtter dem i at udvikle lokale og indbringende markedsmuligheder

Med støtte fra Food Trails gennemførte Bordeaux Metropole en detaljeret analyse af sit territoriale fødevarer system, hvilket resulterede i en grundig og ambitiøs strategi for landbrugs- og fødevarermodstandsdygtighed. Metropol anerkender, at det kan virke udfordrende for mange producenter at opnå fuld, certificeret økologisk status. Målet er derfor 100 % agroøkologisk produktion med 30 % certificeret økologisk produktion i 2027 og 50 % inden 2050. Det er ambitiøse politiske mål, som kræver betydelige tekniske og praktiske foranstaltninger for at blive gennemført.

Bordeaux

Bordeaux Metropole har 814.000 indbyggere i sit storbyområde, der omfatter 28 kommuner. Kommunerne står for den kollektive forplejning af skoler og ældre. I Bordeaux Metropole produceres der 65.000 måltider om dagen til skoler og andre organisationer. Bordeaux Metropole underskrev MUFPP i 2015 og lancerede sit fødevarerpolitiske råd i 2017. Under Food Trails implementerede Metropole en fælles og ambitiøs fødevarerpolitik, der omfatter tiltag til at forbedre kantinernes indkøb og adgang til sunde, bæredygtige og lokale fødevarer. Bordeaux Metropole arbejdede også på at styrke de lokale netværker og den fælles vision i deres fødevarerpolitiske råd.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Bordeaux Metropole

De omfatter uddannelse af nye landmænd, adgang til jord og markedsmuligheder for agroøkologiske producenter, så de kan få en rimelig pris for deres produkter.

Agroøkologiske producenter står over for betydelige økonomiske udfordringer, da det er en dyrere og mere arbejdsintensiv metode til fødevarerproduktion. Adgang til pålidelige markeder til deres produkter kombineret med øgede produktionsomkostninger kan skabe overvældende barrierer for både nye og etablerede agroøkologiske producenter. Bordeaux Metropole har gjort udviklingen af pålidelige markeder for disse producenter til et centralt mål i deres ambitioner for det territoriale fødevarer system. Den har etableret stærke partnerskaber med lokale fødevarerproducenter og arbejder konsekvent med alle fødevareraktioner inden for rammerne af en regional fødevarer strategi, der afbalancerer forbrugernes behov for sunde fødevarer med producenterne behov for en fair pris. Landmændene har en stærk stemme i fødevarerådet. Metropole støtter lokale initiativer, der køber fødevarer direkte fra lokale producenter, hvilket sikrer en fair pris og et pålideligt marked for agroøkologiske avlere.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Bordeaux Metropole

De arbejder også sammen med deres indkøbere for at hjælpe dem med at øge mængden af lokalt producerede fødevarer, der bruges i det kollektive cateringsystem, og yder finansiel investering til landmænd, der har brug for støtte til at ændre deres fødevarerproduktionspraksis til agroøkologiske metoder. Metropole koordinerer også en gruppe eksperter, der skal hjælpe nye landmænd i gang, især dem, der bruger agroøkologiske metoder.

At give landmændene
en stærk stemme i
fødevarerådet hjælper med
at gennemføre relevante
tiltag til at forandre det
lokale fødevarer system.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion >
Grenoble Alpes Metropole

Hvordan kan min by styrke forbindelserne mellem producenter og forbrugere?

Grenoble Alpes Metropole organiserer arrangementer og aktiviteter, der forbinder producenter og forbrugere

At styrke forbindelserne mellem land og by og skabe direkte forbindelse mellem producenter og forbrugere er et vigtigt skridt i retning af at sikre en bæredygtig fødevarerproduktion. Mange Food Trails byer har arbejdet med at udvikle territoriale eller regionale fødevarer systemer. Grenoble Alpes Metropole udviklede Month of Food Transition for at give uddannelse i og inspiration til fødevarerproduktion og styrke forbindelserne mellem producenter og forbrugere.

Grenoble Alpes Metropole består af 480.000 indbyggere og 65.000 skoleelever og studerende, fordelt på 49 kommuner. Metropolen, der er anerkendt som European Green Capital (Europas grønne hovedstad) i 2022, bidrager til at fremme et bæredygtigt fødevarer system som medlem af Milan Urban Food Policy Pact. Siden 2020 har Metropole arrangeret en Food Transition Month (fødevarer omstillingsmåned) for at øge bevidstheden blandt borgerne. De andre pilotprojekter under Food Trails fremmer en bæredygtig omstilling i skolekantiner og udvikler et interterritoriel fødevareråd med dets kommuner.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Grenoble Alpes Metropole

Month of Food Transition er designet til at øge bevidstheden om fødevarernes centrale rolle i en økologisk omstilling og betydningen af lokale agroøkologiske producenter. I løbet af en måned arrangerede Metropole madlavningsdemonstrationer, debatter, foredrag, fælles måltider, gårdbesøg, landbrugsmarkeder og meget mere.

Disse aktiviteter fremhævede vigtigheden af lokale producenter og gav forbrugerne mulighed for at se - og smage - lokalt producerede fødevarer. Arrangementerne tog også fat på nogle af de mere udfordrende elementer i fødevarerproduktionen, som f.eks. at sikre, at forbrugerne har råd til sunde fødevarer, og de lokale myndigheders rolle i at støtte agroøkologiske producenter. Der blev afholdt offentlige samtaler og debatter om fremtidens fødevarerproduktion i Metropole, klimaforandringer, fødevarerensolidaritet, konsekvenserne af det industrielle landbrug og mindskelse af madspild/madaffald. Under alle samtaler og arrangementer blev der lagt vægt på at forbinde producenter i landdistrikterne og forbrugere i byerne.

3. Eksempler > 3.3 Fødevarerproduktion > Grenoble Alpes Metropole

Mens Month of Food Transition omfattede et imponerende udvalg og antal af arrangementer, er det vigtigt, at byer, der ønsker at afholde lignende arrangementer, sørger for at overveje, hvordan de kan overvåge effekten af offentlige arrangementer. Byerne vurderer ofte antallet af deltagere, men det giver ikke altid information om, hvordan disse arrangementer påvirker adfærden eller øger bevidstheden. Det er også vigtigt at sikre, at sådanne arrangementer engagerer nye målgrupper, som måske ikke er bekendt med emnerne eller måske er mindre tilbøjelige til at deltage.

**Grenoble Alpes Metropoles
Month of Food
Transition omfatter
madlavningsdemonstrationer,
debatter, foredrag, fælles
måltider, gårdbesøg,
landbrugsmarkeder
og meget mere.**

3.4 BÆREDYGTIG KOST OG ERNÆRING

Bæredygtig kost er god for folkesundheden, velvære og miljøet. Byer kan fremme oplysning om bæredygtig kost og madlavning for den brede offentlighed og

dem, der arbejder i fødevarer sektoren, og udforske lovgivningsmæssige og frivillige instrumenter til at fremme økonomisk overkommelig, kulturelt passende og bæredygtig kost.

Food Trails byer har arbejdet på at forbedre bæredygtigheden af kost og ernæring ved at besvare følgende spørgsmål:

1

Hvad kan min by gøre for at undervise eleverne i sund kost i skolerne?

København

2

Hvordan kan min by fremme og facilitere adfærdsændringer i retning af bæredygtig kost?

Funchal

3

Hvilken viden og hvilke færdigheder skal borgere og cateringpersonale i min by have for at få en bedre kost, og hvordan kan vi støtte dette?

Groningen

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > København

Hvad kan min by gøre for at undervise eleverne i sunde kostvaner i skolerne?

København har oprettet undervisning i fødevarer systemet på deres skoler, hvor eleverne lærer om bæredygtig mad og sund kost

At udvikle sunde spisevaner hos unge mennesker er et vigtigt skridt i retning af at sikre fremtidig sundhed og velvære. Mange FoodTrailsbyer arbejder på at fremme sunde kostvaner gennem skolemenuer og madundervisning. København arbejder sammen med elever, lokale landmænd og skolekokke for at sikre, at eleverne bliver informeret om de ernæringsmæssige elementer i en sund kost, fødevarer systemets miljøpåvirkning og kulturelt varierede og betydningsfulde fødevarer.

København

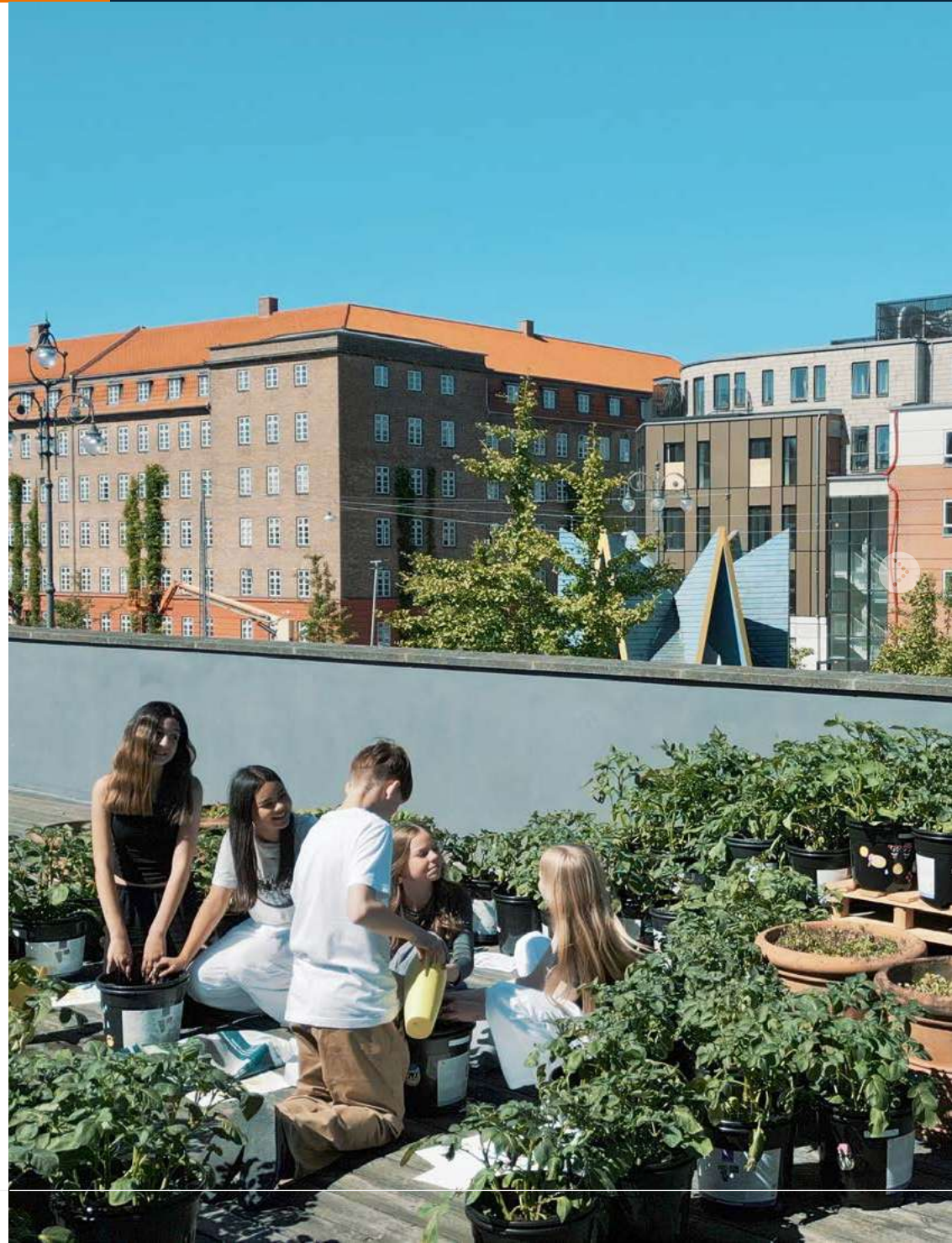
København har 650.000 indbyggere, hvoraf 65.000 er skoleelever. Den blev rangeret som den næstmest beboelige by i verden af Global Liveability Index i 2022. Byen har en aktiv fødevarer strategi for 2020-2025 og har haft en ambitiøs klimastrategi siden 2019. Deres pilotprojekter fokuserer på bæredygtige offentlige indkøb, udvikling af undervisningsmateriale til skoler og oplysning om sund kost.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > København

Københavns kommune fremmer klimavenlig offentlig spising. Et af de vigtigste steder for disse interventioner er skolesystemet. Københavns kommunale køkkener tilbereder omkring 115.000 måltider om dagen. Byens køkkenpersonale ændrer menuerne for at mindske kødindholdet og fremme sundere kostvalg. I mange af byens skoler er mad og fødevarer systemet en central del af undervisningsplanen. Skoleelverne er involveret i alle faser. De lærer om fødevarer systemet og dets miljøpåvirkning og de forskellige afgrøders historie. De unge arbejder sammen med kokkene om at udvikle menuer, tilberede smagsprøver på ukendte retter og opfordre deres kammerater til at prøve disse nye fødevarer. Mange af retterne afspejler byens stigende kulturelle mangfoldighed. At tilberede og dele nye fødevarer ses som en måde at fremme kulturelt passende, bæredygtig kost og skabe social forandring ved at dele og nyde mad. København har også udviklet innovative uddannelsesrelationer med lokale landmænd som en del af byens planer om at forbinde børns uddannelse med den mad, de spiser. Med støtte fra Food Trails har København udviklet forbindelser mellem skoleelever og landmænd, så de unge kan lære om, hvordan kartofler dyrkes, og hvordan det er at være landmand.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > København

Dette projekt er et eksempel på byens bestræbelser på at udvikle innovative udbud, der indeholder en uddannelseskomponent.

Københavns indsats for at fremme uddannelse i sund kost står over for større udfordringer. Skolerne bemærker, at ældre elever ofte vælger at købe deres måltider fra lokale fastfood-restauranter. Skolerne arbejder på at udvikle menuvalg, der efterligner fastfood-menuer, men som indeholder sundere ingredienser. Det kan være nødvendigt at inddrage lokale aktører i fødevarer systemet uden for skolerne i det videre arbejde. Andre Food Trails byer håndterer dette problem ved at udvikle en lovgivning, der begrænser salget af fastfood i nærheden af skoler.

København samarbejder med lokale landmænd og skolekokke om at undervise i fødevarer systemer.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > **Funchal**

Hvad kan min by gøre for at undervise eleverne i sunde kostvaner i skolerne?

Funchal fremmer bæredygtige kostvaner gennem skoler, opsøgende programmer i lokalsamfundet og sociale indsatser, der gør noget ved ulighed

At udvikle bæredygtige kostvaner i hele befolkningen kræver brede, innovative tilgange. De kan støttes og styrkes ved at forbinde indsatsen med andre sociale og økonomiske tiltag. Gennem hele Food Trails projektet har Funchal vist kreativitet og engagement i at ændre kostvanerne hos byens indbyggere. Bæredygtige kostvaner er et centralt mål for byens Living Labs.

I de tidlige stadier af Covid 19-pandemien organiserede Funchal uddelingen af Vital Baskets (vitale kurve). Kurvene indeholdt sunde fødevarer fra lokale producenter samt råd og opskrifter til at understøtte en sund kost.

Funchal, hovedstaden på øen Madeira, er et pulserende turistcentrum med 105.000 indbyggere. Byen støtter aktivt lokalsamfundet gennem initiativer som Funchal Vital Basket, der giver hjælp til lavindkomstfamilier. Funchal omfavner bæredygtighed og fremmer urban gardening (anlæggelse af byhaver), forebygger madspild og opfordrer til kompostering under Food Trails projektet.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > Funchal

Byen har et veletableret Eco Schools (økoskole)-program, hvor børn planter og dyrker grøntsager. Haverne bruges som en mulighed for at lære børn om økologisk produktion og vigtigheden af en sund kost.

Funchal inkluderer også undervisning i fødevarer i andre sociale initiativer, som støtter sårbare samfund. Det er vigtigt, da disse grupper ofte har svært ved at få råd til en sund kost og har større risiko for at få ikke-smitsomme sygdomme på grund af dårlig kost. Kommunen fremmer oplysning om mad gennem opsøgende programmer, vuggestuer og aktiviteter i sociale boligområder. Funchal har en stærk historie med at arbejde med enkeltpersoner og lokalsamfund, der står over for socioøkonomiske udfordringer, og bruger denne erfaring til at informere og drive sin indsats for at fremme en sund kost.

Byen har revitaliseret sin kolonihaveordning og har nu tildelt al kommunal dyrkningsplads til enkeltpersoner i nød. Jord prioriteres til personer, der oplever fattigdom og fødevarer usikkerhed, og der tilbydes undervisning for at sikre, at folk kan dyrke sunde fødevarer på en bæredygtig måde til sig selv og sine familier.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > **Funchal**

Funchal har erkendt, at adfærdsændringer skal støttes med undervisning, oplysning, muligheder for at udvikle nye færdigheder og en socialt støttende kontekst, der opmuntrer til ny praksis. Ved at tilbyde undervisning og oplysning i mange forskellige sammenhænge og sikre, at folk har de nødvendige ingredienser og madlavningsfærdigheder, er Funchal en inspirationskilde til at fremme ændringer i kostvaner.

Ved at tilbyde undervisning og oplysning i mange forskellige sammenhænge og sikre, at folk har de nødvendige ingredienser og madlavningsfærdigheder, er Funchal en inspirationskilde til at fremme ændringer i kostvaner.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > Groningen

Hvilken viden og hvilke færdigheder skal borgere og cateringpersonale i min by have for at få en bedre kost, og hvordan kan vi støtte dette?

Groningen udviklede en kagebog, opskriftskort, workshops og professionel undervisning omkring sunde kostvaner

Groningen har fokuseret på proteinskiftet i sine Food Trails Living Labs. For at opnå dette betydelige skift i folks kostvaner anerkender byen vigtigheden af at arbejde med lokalsamfundene for at sikre, at folk har den viden og de færdigheder, der er nødvendige for at tilberede sunde måltider. Gennem et tæt samarbejde med organisationer, der støtter lokalsamfund med barrierer for sund kost, har Groningen udviklet en række tiltag, der skal støtte sund madlavning og spisning.

At lave sunde måltider kan være særligt udfordrende for folk med begrænset indkomst.

Groningen er med sine 235.000 indbyggere og 65.000 skoleelever/studerende (heraf over 10.000 internationale studerende) er den største by og det økonomiske centrum i det nordlige Holland. Med et flertal af befolkningen under 35 år er det en ungdommelig, energisk by med levende kulturelle attraktioner og et gunstigt miljø for fremme af bæredygtig fødevarerpraksis. Sundhed, bæredygtighed, social inklusion og samfundsengagement ligger til grund for udviklingen af pilotaktionerne i Groningen.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > Groningen

Kogebogsprojektet blev udformet i samarbejde med organisationer, der arbejder direkte med mennesker, der kæmper for at spise sundt, og inddrog deres erfaringer og viden om de barrierer, som disse grupper stilles over for, når de skal følge en bæredygtig kost. Groningen har mange skoleelever/studerende og mange nyankomne indvandrere, som ofte ikke har råd til en sund kost.

Groningen har udarbejdet en kogebog med nemme og billige opskrifter. De fleste af dem er plantebaserede. Kogebogen er skrevet i et enkelt og ligetil sprog. Byen har arbejdet på at forankre viden og kendskab til madlavning i alle relevante programmer ved at arbejde tæt sammen med lokalcentre og tilbyder uddannelse af madlavningslærere. Der blev tilbudt gratis workshops i lokalcentre og skoler, hvor der blev givet praktiske madlavningstimer baseret på opskrifterne i kogebogen. Der tilbydes også madlavningsundervisning i skolerne, og der er ved at blive udviklet en børneversion af kogebogen. Den vil også blive brugt i lokalcentre til at tilbyde madlavningskurser for børn. Madlavningsfærdigheder er vigtige, når man opfordrer til en ny, kødfri kost. Andre Food Trails byer har tilbudt uddannelse til kantinekokke, så der kan tilberedes velsmagende, plantebaserede måltider i skoler og andre fælles spisesteder.

3. Eksempler > 3.4 Bæredygtig kost og ernæring > Groningen

Groningens indsats for at fremme overgangen til en sund kost har fokuseret på at give madlavningsfærdigheder til de grupper, der skal kæmpe mod forskellige udfordringer for at få en sund kost. Byen har arbejdet tæt sammen med lokale organisationer, da de udviklede deres interventioner. Alt for ofte anses næringsrige måltider for at være for dyre for mange mennesker. Groningen har vist, at en sund kost kan være tilgængelig for alle.

Madlavningsfærdigheder er vigtige, når man opfordrer til sund kost med nye ingredienser.

3.5 FØDEVAREFORSYNING OG -DISTRIBUTION

Byerne kan fremme bæredygtighed ved at forbedre forbindelserne og transporten mellem byer, bynære områder og nærliggende fødevarerproducerende områder. Indkøbssystemer kan fremme agroøkologisk fødevarerproduktion

og markedsmuligheder for regionale producenter. Støtte til kommunale markeder forbinder producenter og forbrugere direkte gennem korte forsyningskæder.

Food Trails byerne har arbejdet med følgende spørgsmål omkring fødevarerforsyning og -distribution:

1

Hvordan kan min by gøre vores offentlige cateringsystem mere bæredygtigt og bruge det til at støtte lokale agroøkologiske producenter?

Milano

2

Hvordan kan vi bruge teknologi og dynamiske indkøbssystemer til at støtte lokale producenters engagement i byens indkøbssystem?

København

3

Hvordan kan vi styrke samarbejdet mellem by og land i vores fødevarerystem, så forbrugere i byerne og producenter i landdistrikterne får en fair aftale?

Grenoble Alpes Metropole

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > Milano

Hvordan kan min by gøre vores offentlige cateringsystem mere bæredygtigt og bruge det til at støtte lokale agroøkologiske producenter?

Milano investerede i energieffektive køkkener og reviderede leverandørkontrakter for at indarbejde bæredygtighed på alle punkter af forsyning og distribution

Kommunal catering til skoler, hospitaler og plejehjem er et vigtigt emne for interventioner i byens fødevarer system. Mange interventioner fokuserer på indkøb og ser på, hvilke typer fødevarer der købes, og hvordan de produceres. Det er vigtigt, men der kan gøres mere for at gøre de offentlige cateringsystemer endnu mere bæredygtige. Milano har brugt sit arbejde med Food Trails projektet til at foretage en grundig gennemgang af sit offentlige cateringsystem for at se, hvordan det kan forbedre bæredygtigheden af byens fødevarerforsyning, tilberedning og distribution i alle faser.

Milano med 1,4 millioner indbyggere og 3,5 millioner i storbyområdet er Italiens økonomiske og finansielle hovedstad. Byen huser 8 universiteter med næsten 200.000 studerende. I 2014 fastlagde Milano sin fødevarerpolitik, herunder oprettelsen af 10 "Food Waste Reduction Hubs". Milanos pilotprojekter fokuserer på at forbedre cirkulariteten i de kommunale skolekantiner ved at gribe ind på offentlige indkøb og på spild-/affaldsreduktion.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > Milano

Milano har betydelige jordaktiver i byerne og på landet. Byen har et tæt og gensidigt støttende samarbejde med landmænd, der arbejder på kommunale jordbesiddelser, og har sørget for, at de fik vand under tørken i 2022. Landmændene har et garanteret marked til deres økologiske produkter, som bruges i byens offentlige måltider. Milano Ristorazione (MiRi) er ejet af Milano by og styrer hele forsynings- og distributionskæden for byens indkøbssystem. Da byens kontrakt med MiRi skulle fornyes, gav det Milano en unik og stærk mulighed for at undersøge, hvordan man kunne forbedre bæredygtigheden flere steder i forsynings- og distributionssystemet. Dette bygger på tidligere bestræbelser på at reducere kød, salt og sukker i offentlige måltider. Milano og MiRi arbejdede sammen med Food Trails om at reducere plastik og emballage i hele skolens kantinedistributionssystem. Byen undersøgte, hvordan MiRi kunne levere over 80.000 måltider om dagen, samtidig med at man minimerede plastik og affald og forbedrede bæredygtigheden i hele distributionssystemet. Dette skabte en unik mulighed for at gå ud over den almindelige forståelse af forsynings- og distributionssystemet, som har en tendens til at koncentrere sig om typer af fødevarer, der leveres, og hvordan de produceres.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > Milano

MiRi har deres egen logistiske platform til at forberede og distribuere måltider til offentlige steder i hele byen. Det gælder også kølevarevogne og køkkencentre. Under Covid-19-pandemien benyttede byen lejligheden til at renovere et af MiRi's køkken- og distributionscentre. Det omfattede installation af energieffektiv belysning og et varmegenvindingsystem. Vand, der bruges i køkkener, filtreres, og fedtstoffer sendes til bioforgasning. Alt uundgåeligt madaffald bliver sendt til forarbejdning og omdannet til biobrændsel.

Milano har gennem sit samarbejde med MiRi og sin renovering af et af sine hovedkøkkener gjort betydelige fremskridt med at gøre fødevarerforsyningen og -distributionen i hele sit offentlige cateringsystem mere bæredygtig på alle punkter.

Milano forbedrer bæredygtigheden i alle faser af sit offentlige cateringsystem, herunder produktion, tilberedning, distribution og affaldshåndtering.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > København

Hvordan kan vi bruge teknologi og dynamiske indkøbssystemer til at støtte lokale producenters engagement i byens indkøbssystem?

København bruger IT til at gøre det muligt for flere leverandører at give kommunale kontrakter

København har et godt ry for at have en høj andel af økologiske produkter i sit indkøbssystem. Men forsyning og distribution af økologiske fødevarer favoriserer ofte storskalasystemer og giver ikke bredere fordele til regionale økonomier eller muligheder for mindre producenter, der også arbejder på at indarbejde bredere socioøkonomiske omstillingsmål i deres virksomheder. På samme måde kan økologisk fødevarerproduktion være dyrere end konventionelle fødevarer systemer. Beslutningstagning, der udelukkende er baseret på pris, kan skabe magtforskelle, der favoriserer store producenter og ikke støtter lokale økonomier.

København

København har 650.000 indbyggere, hvoraf 65.000 er skoleelever/studerende. Den blev rangeret som den næstmest beboelige by i verden af Global Liveability Index i 2022. Byen har en aktiv fødevarerstrategi for 2020-2025 og har haft en ambitiøs klimastrategi siden 2019. Deres pilotprojekter fokuserer på bæredygtige offentlige indkøb, udvikling af undervisningsmateriale til skoler og oplysning om sund kost.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > København

I løbet af Food Trails projektet arbejdede København på at styrke kortere værdikæder, der gør det muligt for lokale producenter at levere til byens indkøbssystem.

København har over 1.000 offentlige køkkener fordelt over hele byen. For at forkorte værdikæderne var det nødvendigt at forbedre kommunikationen og samarbejdet i hele byens fødevarer-team såvel som med kokke, leverandører og producenter. København er ved at udvikle teknologiske løsninger, der skal gøre det lettere at samarbejde og skabe bedre økonomiske muligheder for små producenter. Inden for EU-projektet COACH har København arbejdet på at udvikle et dynamisk indkøbssystem. Ved at udvikle brugervenlig, gennemsigtig teknologi vil byen styrke landbrugsproduktiviteten hos små producenter og deres evne til direkte at forsyne køkkener og skoler. Gennem Food Trails har byen også udviklet en brugervenlig app, der minimerer afstanden mellem det centrale indkøbskontor og køkkenerne og giver kontraktholderne en bedre forståelse af, hvad der sker, når varerne leveres.

København har arbejdet på at styrke kortere værdikæder, der gør det muligt for lokale producenter at levere til byens indkøbssystem.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > Grenoble Alpes Metropole

Hvordan kan vi styrke samarbejdet mellem by og land i vores fødevarer system, så forbrugere i byerne og producenter i landdistrikterne får en fair aftale?

Grenoble Alpes Metropoles Inter-Territorial Food Project forbinder kommuner og lokale virksomheder

Mange Food Trails partnere har arbejdet for at styrke forholdet mellem kommuner og lokale virksomheder, hvis arbejde påvirker bæredygtigheden af det regionale fødevarer system. Grenoble Alpes Metropole har udviklet Inter-Territorial Food Project (det interterritoriale fødevarer projekt) (PAIT), som arbejder med en bred vifte af aktører fra den offentlige og private sektor. Målet med PAIT er at sikre, at landmændene får en god løn og har markedsmuligheder til deres bæredygtigt producerede fødevarer. Metropol arbejder på tværs af forskellige sektorer og har indarbejdet disse mål i sin kollektive catering.

Grenoble Alpes Metropole udgør 480.000 indbyggere og 65.000 skoleelever/studerende, fordelt på 49 kommuner. Metropolen, der er anerkendt som European Green Capital (Europas grønne hovedstad) i 2022, bidrager til at fremme et bæredygtigt fødevarer system som medlem af Milan Urban Food Policy Pact. Siden 2020 har Metropole arrangeret en Food Transition Month (fødevarer omstillingsmåned) for at øge bevidstheden blandt borgerne. De andre pilotprojekter under Food Trails fremmer en bæredygtig omstilling i skolekantine og udvikler et interterritoriel fødevareråd med dets kommuner.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > Grenoble Alpes Metropole

Mens Frankrig nu har Egalim-loven, der stiller ambitiøse mål for kommunerne om at bruge lokalt producerede fødevarer i det offentlige indkøbssystem såvel som at reducere brugen af plastik og madspild, har mange fundet ud af, at det kan være ret udfordrende at implementere disse love. Grenoble Alpes Metropole samarbejder med den private sektor om at udvikle en stærk lokal fødevarerøkonomi. Handlingsplanen for landbrugs- og fødevarerstrategien fremhæver den rolle, som produktions-, forarbejdnings- og distributionsvirksomheder spiller, og vigtigheden af Metropols investeringer i at støtte disse sektorer. Metropole er forpligtet til at støtte regionale fødevarer virksomheder og hjælpe restauranter med at opnå en bæredygtigheds certificering, der belønner deres indsats for at mindske madspild og bruge agroøkologiske produkter i deres menuer. De arbejder også sammen med lokale landbrug for at sikre, at landbrugsjorden forbliver i produktion. Det er en fælles udfordring for Food Trails byerne, da gennemsnitsalderen for landmænd er relativt høj, og mange mangler planer for, hvordan en ny generation kan overtage gården. Grenoble Alpes Metropole støtter gårdene i at udvikle direkte salgskanaler til forbrugerne. Det hjælper landmændene med at få maksimalt økonomisk udbytte af deres produkter.

3. Eksempler > 3.5 Fødevarerforsyning og -distribution > Grenoble Alpes Metropole

Metropole har også støttet udviklingen af IsHère-brandet, der markedsfører lokale kvalitetsprodukter og har som mål at fordoble antallet af involverede producenter og tredoble det årlige salg. Der vil være særligt fokus på markedsføring af lokale økologiske produkter.

Grenoble Alpes Metropoles detaljerede vurdering af sit territoriale landbrugssystem og dets økonomiske og demografiske position har gjort det muligt at udvikle et kommunalt støttesystem for lokale bæredygtige fødevarer virksomheder. Dette er et supplement til Metropoles arbejde med indkøb til catering for skoler, hvor en sund og klimavenlig kost prioriteres sammen med indkøb fra lokale producenter.

Grenoble Alpes Metropole støtter gårdene i at udvikle direkte salgskanaler til forbrugerne.

3.6 SOCIAL OG ØKONOMISK RETFÆRDIGHED

Problemer i byernes fødevarer system er ofte forbundet med social og økonomisk ulighed. Byerne bør integrere fødevarerinitiativer i sociale og solidariske aktiviteter.

At fremme og støtte græsrodsbevægelser og innovative tilgange er med til at sikre lige adgang til sunde fødevarer for alle. Social og økonomisk retfærdighed er en stor udfordring for mange byer.

Food Trails byerne har arbejdet med følgende spørgsmål omkring dette emne:

1

Hvordan kan min by forbinde fødevarerinitiativer med bredere sociale og økonomiske initiativer?

Groningen

2

Hvilke oplysninger har mine lokalpolitikere brug for for at forstå uligheden i fødevarer systemet, og hvad kan de gøre for at støtte ændringer?

Bergamo

3

Hvordan kan min by sikre, at udsatte borgere, herunder børn, folk med lav indkomst og hjemløse, får sunde måltider?

Tirana

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Groningen

Hvilken viden og hvilke færdigheder skal borgere og cateringpersonale i min by have for at få en bedre kost, og hvordan kan vi støtte dette?

Groningens arbejde med fødevarer sætter mennesker, lokalsamfund og retfærdighed i centrum af sine initiativer

Vanskeligheder med at få adgang til en sund kost er ofte forbundet med større sociale og økonomiske udfordringer, som folk oplever. Mange Food Trails byer arbejder på at afhjælpe fødevarer usikkerhed ved at forbinde fødevarerinitiativer med bredere sociale programmer. Disse programmer er ofte blevet etableret af lokale organisationer, som har et godt kendskab til de vanskeligheder, som lokalbefolkningen oplever.

Groningen har stærke samarbejdsrelationer med mange initiativer i den tredje sektor i byen. Ved at opbygge strategiske alliancer med disse grupper har kommunen udviklet en række projekter, der tager fat på de barrierer, der forhindrer folk i at få en sund kost som en del af de større problemer, de oplever.

Groningen er med sine 235.000 indbyggere og 65.000 skoleelever/studerende (heraf over 10.000 internationale studerende) er den største by og det økonomiske centrum i det nordlige Holland. Med et flertal af befolkningen under 35 år er det en ungdommelig, energisk by med levende kulturelle attraktioner og et gunstigt miljø for fremme af bæredygtig fødevarerpraksis. Sundhed, bæredygtighed, social inklusion og samfundsengagement ligger til grund for udviklingen af pilotaktionerne i Groningen.

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Groningen

Kommunen støtter også projekter, der er igangsat af borgere, som forstår lokalsamfundets behov, og som har en klar, transformativ vision om, hvordan man fremmer bæredygtighed. Mange af disse projekter ligger i Westpark-området, som er hjemsted for flere sociale initiativer. Det gælder også *Tuin in de Stad*-initiativet, som arbejder på forskellige niveauer: dets sociale restaurant er vært for ugentlige middage, en fælleshave dyrkes af personer, som er uden arbejde og oplever fattigdom og andre sociale udfordringer, og grønne områder giver børn og andre mulighed for at slappe af og nyde at være udendørs. Westparks madskov har et uddannelsesmæssigt formål, idet den viser en miljøvenlig fødevarerproduktion, der er forankret i et offentligt område, hvor natur og fødevarerproduktion hænger sammen og er en fælles ressource for alle. Frivillige inviteres til at arbejde i Westpark's *Blijve Bodem* (Lykkelig jord) og lade sig inspirere af det fredfyldte miljø og dele ud af produkterne.

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Groningen

Mange byer er hjemsted for lokalsamfund, der er i risiko for for fattigdom, social isolation og dårligt helbred. Det gælder ældre, familier med enlige forældre, nytilflyttere til byen og mennesker med kroniske helbredsproblemer. Ved at forbinde fødevareinitiativer til programmer, der også tager fat på andre udfordringer, kan byerne effektivt tage fat på flere udfordringer på samme tid.

Ved at opbygge strategiske alliancer med lokalsamfundsgrupper har Groningen udviklet en række projekter, der tager fat på de barrierer, der forhindrer folk i at få en sund kost såvel som at tage sig af de større problemer, de oplever.

Hvilke oplysninger har mine lokalpolitikere brug for for at forstå uligheden i fødevarer systemet, og hvad kan de gøre for at støtte ændringer?

Bergamos kortlægningsøvelse fremhævede socialt transformative innovationer i fødevarer systemet

For at byerne med succes kan handle på social og økonomisk retfærdighed og dens indvirkning på deres fødevarer system, skal politikerne være informeret om forholdet mellem ulighed, folkesundhed og fødevarer usikkerhed. De skal også være opmærksomme på de mange græsrodsorganisationer, der arbejder på at løse disse udfordringer, for at støtte opbygningen af effektive alliancer mellem lokale myndigheder og projekter, der arbejder med fødevarer i en bredere social sammenhæng. Grupper som disse er ofte små, har begrænsede ressourcer og er ikke særlig kendte uden for deres nærmiljø.

Bergamo har 121.000 indbyggere, heraf over 23.000 skoleelever og studerende. Den blev udnævnt til UNESCO Creative City of Gastronomy i 2019. Byen har et aktivt fødevarer politisk råd og har været vært for festivalen "Agriculture and the Right to Food" siden 2017. Deres pilotaktioner omhandler madundervisning, bæredygtighed i deres skolekantinesystem og indkøb.

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Bergamo

Ved at fremhæve lokale initiativer kan kommunen støtte dem mere effektivt og bedre forstå de lokale behov.

Som en del af Food Trails projektet foretog Bergamo en detaljeret vurdering af byens fødevarer system. Det gav politikerne oplysninger om omfanget af de udfordringer, byen stod over for, f.eks. antallet af husstande, der oplevede fødevarer usikkerhed, og hvor i byen folk havde mest brug for støtte. Bergamo indsamlede også oplysninger om kreative løsninger på social og økonomisk retfærdighed i fødevarer systemet, som allerede fandt sted. For eksempel er Bergamos bylandbrugsprojekter placeret inden for bredere sociale initiativer. Kommunal jord til dyrkning af fødevarer tildeles foreninger, der har erklærede sociale formål, som f.eks. at bekæmpe fattigdom og støtte inklusion af mennesker med handicap.

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Bergamo

Bergamos fødevarer systemanalyse indeholdt også oplysninger om projekter, der leverer sunde fødevarer til en overkommelig pris til forbrugerne og garanterer en fair pris til producenterne. Mange af disse er forbundet med Italiens Gruppo Acquisto Solidale (GAS)-netværk. Ved at fremhæve disse alternative fødevarer netværker og arbejde for at støtte dem på kommunalt plan kan byerne skabe bevidsthed blandt politikerne om de udfordringer, borgerne står over for, og om, hvordan man kan forbedre deres liv og adgang til sunde fødevarer til en overkommelig pris.

**Ved at fremhæve lokale
initiativer kan kommunen
støtte dem mere effektivt og
bedre forstå de lokale behov.**

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Tirana

Hvordan kan min by sikre, at udsatte borgere, herunder børn, folk med lav indkomst og hjemløse, får sunde måltider?

Tirana leverer nærende mad til skoler og sociale centre

Mange byer i og uden for Food Trails står over for den udfordring at sikre, at alle borgere har adgang til sund mad. Tirana har gjort tilbuddet af sund mad til unge mennesker til et af sine vigtigste Living Lab-mål. Byen har en høj grad af fattigdom og dermed en høj grad af fødevarer usikkerhed og dårlig ernæring. For at løse dette problem har byen udviklet en række tiltag i og omkring skolerne for at forbedre børnenes sundhed og trivsel. Kommunen samarbejder med ernæringseksperter, som har udviklet afbalancerede menuer, der opfylder de særlige behov hos små børn i alderen op til 6 år.

Tirana udgør med sine 500.000 indbyggere 20 % af Albanien's samlede befolkning. Byen håndhæver nationale zonebestemmelser for fastfood-virksomheder og er hjemsted for byfornyelsesprojektet 'New Bazaar'/'Bazar', som støtter lokale landmænd og restauranter. Tirana er også vært for syv sociale, tværfaglige centre for lokalsamfundet. Deres pilotprojekter har til formål at øge bevidstheden om sund kost og reduktion af madspild i byerne.

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Tirana

Der indkøbes og serveres sund mad i børnehaverne, hvilket sikrer, at alle børn har adgang til et sundt måltid. Tirana tilbyder også sunde måltider til en overkommelig pris gennem et netværk af sociale centre, der støtter sårbare grupper, herunder hjemløse, personer med lav indkomst og gadebørn.

Tirana arbejder også på at forbedre indholdet af de måltider, der serveres på skoler og sociale centre. Ernæringseksperter er involveret i planlægningen af menuerne for at sikre, at de opfylder de grundlæggende ernæringsmæssige standarder. Men en af de vigtigste erfaringer, som mange Food Trails byer har gjort sig, er potentialet i at kombinere flere ambitioner inden for forskellige tiltag. Det er muligt at sikre social og økonomisk retfærdighed og adgang til sunde fødevarer for forbrugerne, samtidig med at man støtter lokale producenter. Tirana arbejder på at udvikle sin regionale landbrugssektor. Der er yderligere muligheder for at indarbejde produkter fra lokale landmænd i den mad, der tilberedes til børnehaver og sociale centre.

3. Eksempler > 3.6 Social og økonomisk retfærdighed > Tirana

Det vil give yderligere sociale og økonomiske fordele i hele det lokale fødevarer system. Der har også været diskussioner om at sikre, at overskudsmad fra supermarkeder indsamles og omfordeles til dem, der har brug for det. Det vil hjælpe Tirana med at mindske sit madspild og samtidig levere mad til dem, der har svært ved at få en sund kost.

Der er mulighed for at indarbejde produkter fra lokale landmænd i den mad, der tilberedes til børnehaver og sociale centre.

4. VÆRKTØJER

Der er udviklet og brugt værktøjer i Food Trails projektet til at støtte byer i at udvikle interventioner i fødevarerystemet og måle deres effekt. Værktøjerne er knyttet til elementerne i QuickScan Lens for Replication (QSLR) og giver vejledning til planlægning, udvikling og implementering af transformative processer i din bys fødevarerystem.

En række af værktøjerne introduceres kort i denne håndbog. Hvis du ønsker at udforske værktøjerne mere i dybden eller anvende dem i din by, vil [baggrundsmateriale i projektets online arkiv](#) give mere vejledning og eksempler på, hvordan værktøjerne er blevet anvendt i Food Trails.

1. INTERESSENER KORTLÆGNING

At få en forståelse af de nuværende aktiviteter og interesser i fødevarerystemet i din by, og udvikle effektive strategier for inddragelse af interesser.

2. FOOD POLICY ACTION CANVAS

Til at omsætte fødevarerelaterede politikområder og visioner til detaljerede og konkrete handlinger og til at finde ud af, hvilke interesser du skal arbejde sammen med for effektivt at løse Food 2030-kategorierne.

3. MULTILEVEL GOVERNANCE MAPPING GRID (KORTLÆGNINGSGITTER FOR STYRING PÅ FLERE NIVEAUER)

Kortlæg vertikale og horisontale arbejdsrelationer på tværs af forskellige MUFPP-handlingskategorier og de relevante politikker og forvaltningsniveauer, der påvirker dine handlinger.

4. THEORY OF CHANGE (FORANDRINGSTEORI)

At forklare, hvordan aktiviteter i forskellige faser vil medføre de tilsigtede ændringer, der fører til dit planlagte resultat.

5. DATA-INDSAMLING

Retningslinjer for at forstå den aktuelle situation og resultatet af dine aktiviteter: Dette hjælper med at beslutte, hvad der skal investeres yderligere ressourcer i, og giver vigtige oplysninger til interesser om resultaterne.

6. KØREPLAN FOR SKALERING AF IMPACT-INVESTERING

At støtte udvidelsen og fremskyndelsen af investeringer for at skabe forandring i fødevarerystemer og i sidste ende skabe muligheder for langsigtede partnerskaber.

7. PEER-LÆRING

At dele erfaringer og lære af hinanden.

8. REFLEKSIV OVERVÅGNING

At tilskynde til læring og tilpasning til komplekse problemer gennem et projekt.

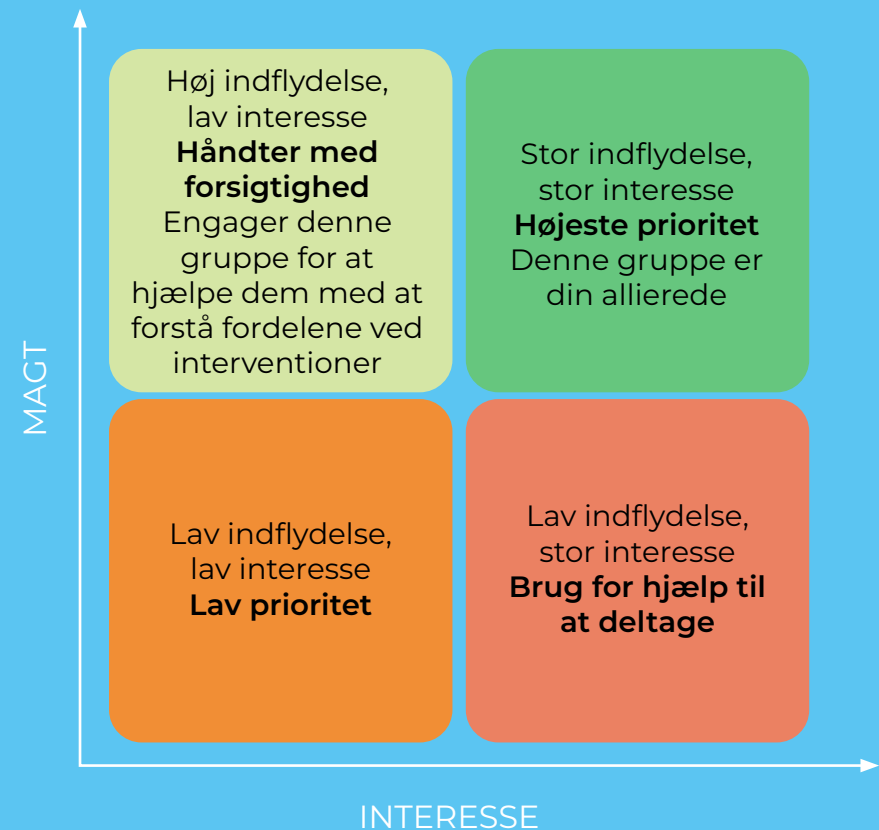

4.1 KORTLÆGNING AF INTERESSENER

Hvad er kortlægning af interessenter?

Kortlægning af interessenter er en form for interessentanalyse. Det indebærer, at man identificerer personer eller organisationer (interessenter), som er interesseret i eller berørt af de initiativer, man vil iværksætte. Interessenterne er ofte allerede meget aktive i byernes fødevarer systemer. Ved at identificere og kortlægge disse interessenter styrkes byernes evne til at forstå, hvad der allerede gøres i deres fødevarer systemer, og hvad der ellers skal gøres for at forbedre de lokale interessenters arbejde.

Matrix for interessenter

Hvordan laver man en kortlægning af interessenter?

Først skal du identificere alle relevante interessenter: overvej alle potentielt berørte personer og organisationer, herunder virksomheder, NGO'er, regeringsorganer og lokalsamfundsgrupper. Kategoriser derefter disse interessenter efter deres grad af indflydelse (magt til at påvirke projektet) og deres grad af interesse (bekymring for projektets resultat). Det kan gøres ved hjælp af en matrix med kvadranter for høj/lav indflydelse og interesse. Sørg for at tage højde for magtdynamikken: anerkend, at interessenter kan have forskellige niveauer af magt, og at nogle måske tøver med at deltage på grund af denne ubalance.

Tips til vellykket implementering

Det kan være en udfordring at identificere og samarbejde med vigtige interessenter. Der er også en risiko for, at man kun arbejder med personer og grupper, som kommunen allerede kender godt. Det er vigtigt at reflektere over magtforskelle. At anerkende disse forskelle og sikre inklusion er en vigtig del af identifikationen og kortlægningen. Folk kan være tilbageholdende med at stå frem under kortlægningsøvelser, så det kan være nødvendigt at være proaktiv for at nå ud til potentielt vigtige interessenter. At kombinere online- og fysiske møder kan hjælpe med at overvinde planlægningsudfordringer. Sørg også for at spørge kolleger i andre afdelinger, hvordan de mener, at deres arbejde hænger sammen med fødevarer: det er ikke sikkert, at de er klar over forbindelserne i første omgang. Ved at anerkende og opbygge relationer med allierede kan du udvide din identifikation og kortlægning af andre relevante interessenter.

For mere information, se Ressourcer:

[Liste over konsoliderede 11 FOOD 2030 Living Labs \(Resultat 2.2\)](#)

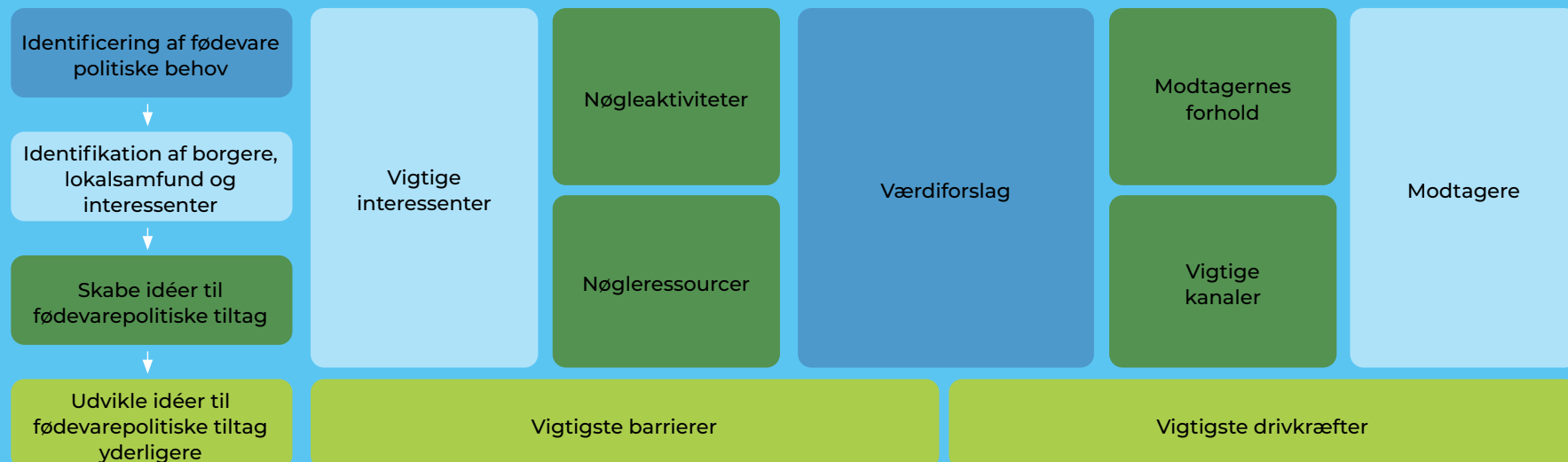
4.2 FOOD POLICY ACTION CANVAS

Hvad er et Food Policy Action Canvas?

Food Policy Action Canvas (FPAC) er et praktisk instrument til at støtte beslutningstagere i byerne med at omsætte vigtige fødevarerelaterede politikområder som f.eks. reduktion af madspild, madaffald og

fødevaretab eller tilgængelighed til sund og bæredygtig mad til alle borgere, til detaljerede og konkrete politiske tiltag. Det giver en struktureret tilgang til udvikling og implementering af fødevarerpolitiske tiltag.

Food Policy Action Canvas (FPAC)

Hvordan bruger man et Food Policy Action Canvas?

FPAC består af ni byggesten til udvikling af fødevarerpolitiske tiltag i forbindelse med fødevarerpolitikkerne. Det starter med at opdele processen i håndterbare trin, der begynder med (1) at identificere problemer i det lokale fødevarer system og områder, der skal forbedres; efterfulgt af (2) at identificere borgere, lokalsamfund og interessenter, der er modtagere af aktionen, og (3) at skabe idéer til fødevarerpolitiske tiltag; og slutter med (4) at udvikle idéer til fødevarerpolitiske tiltag yderligere. Slutresultatet af processen er at vælge de mest hensigtsmæssige fødevarerpolitiske tiltag for din by, baseret på din lokale kontekst og resultaterne af FPAC.

Tips til vellykket implementering

For at bruge FPAC effektivt er det vigtigt at inddrage alle relevante interessenter - fra embedsmænd til lokalsamfundets ledere og lokale virksomheder - og arbejde sammen. Det sikrer, at alles perspektiver og ekspertise tages i betragtning, hvilket fører til mere informerede og inkluderende beslutninger. Derudover er det afgørende for en vellykket implementering, at der afsættes de nødvendige ressourcer - uanset om det er finansiering, personale eller tid. Uden ordentlig støtte kan selv de bedste planer gå i vasken.

For mere information, se Ressourcer:

[Liste over konsoliderede 11 FOOD 2030 Living Labs \(Resultat 2.2\)](#)

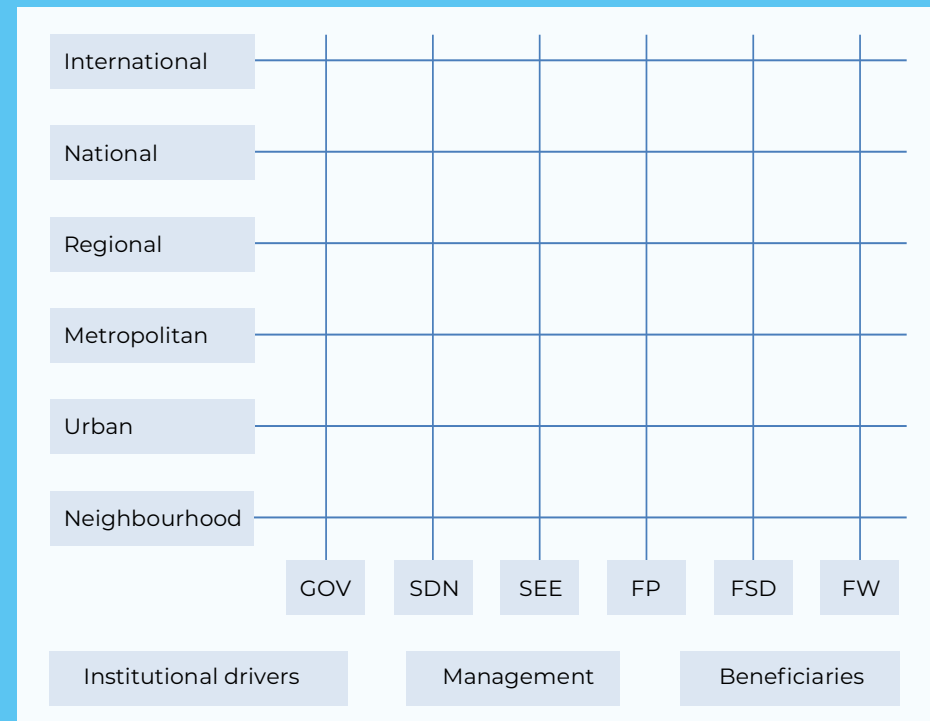
4. Værktøjer > 4.3 Multilevel Mapping Grid (Kortlægningsgitter på flere niveauer)

4.3 MULTILEVEL GOVERNANCE MAPPING GRID (KORTLÆGNINGSGITTER FOR STYRING PÅ FLERE NIVEAUER)

Hvad er et Multilevel Governance Mapping Grid?

Dette værktøj giver mulighed for at kortlægge og udforske, hvordan fødevarerpolitikken styres på forskellige niveauer gennem de vertikale relationer mellem byer og andre højere institutionelle niveauer, som f.eks. national og international lovgivning. Som en del af aktiviteterne i Horizon 2020-projektet CLEVERFOOD udviklede Milano by et kortlægningsgitter. Gitteret er struktureret på to akser: Den lodrette akse repræsenterer de forskellige institutionelle niveauer, mens den vandrette akse repræsenterer de seks politiske indsatsområder i Milan Urban Food Policy Pact: Governance (GOV) (Styring), Sustainable Diets and Nutrition (SDN) (Bæredygtig kost og ernæring), Social and Economic Equity (SEE) (Social og økonomisk retfærdighed), Food Production (FP) (Fødevarerproduktion), Food Supply and Distribution (FSD) (Fødevarerforsyning og distribution) og Food Waste (FW) (Madspild/madaffald).

Multilevel Mapping Grid-skabelon

4. Værktøjer > 4.3 Multilevel Mapping Grid (Kortlægningsgitter på flere niveauer)

Hvordan bruger man et Multilevel Governance Kortlægningsgitter?

Kortlægningen starter på byniveau for byer og på storbyniveau for storbyer. Byerne identificerer og beskriver de mest relevante politiske tiltag for hvert område. Det kan være gratis skolemad og nationale retningslinjer for folkesundhed og ernæring. Gitteret ser på fire institutionelle drivkræfter: normative, ledelsesmæssige, infrastrukturelle og finansielle. Det hjælper byerne med at tænke over love og politikker, der påvirker deres handlinger, hvem der er ansvarlig for at levere og styre interventioner, hvilke bygninger og anden infrastruktur, der er brug for, og hvor finansieringen kommer fra. Værktøjet identificerer også modtagere af tjenesterne, f.eks. borgere eller private virksomheder. Arbejde i en kategori kan knyttes til arbejde i andre kategorier. Gennemfør hvert tema et efter et: fra det europæiske og internationale niveau ned til det sub-lokale. Når man har analyseret alle drivkræfterne, kan man se på, hvem der har gavn af det. Kortet viser, hvordan forskellige emner og politiske tiltag hænger sammen.

Tips til vellykket implementering

En testfase blev organiseret af Milano by sammen med Bordeaux Metropole, Barcelona kommune og Food Trails byerne. Det er tilrådeligt at finde en specifik og dedikeret workshop til udfyldelse af lærredet, hvor alle de vigtigste interne interessenter inddrages for at få et klart og præcist overblik over temaer og interventioner. For det andet anbefales et opfølgingsmøde for at gennemgå og validere de indsamlede data. Endelig er kortet udviklet til at blive udfyldt hovedsageligt på by- og storbyniveau, men det ville være tilrådeligt at integrere oplysningerne på forskellige niveauer.

For mere information, se Ressourcer:

[CLEVERFOOD - MUFPP - D2.1 Sammenlignende analyse af eksisterende byfødevarerpolitikker - styring på flere niveauer med eksempler fra Milano og Bordeaux Metropole](#)

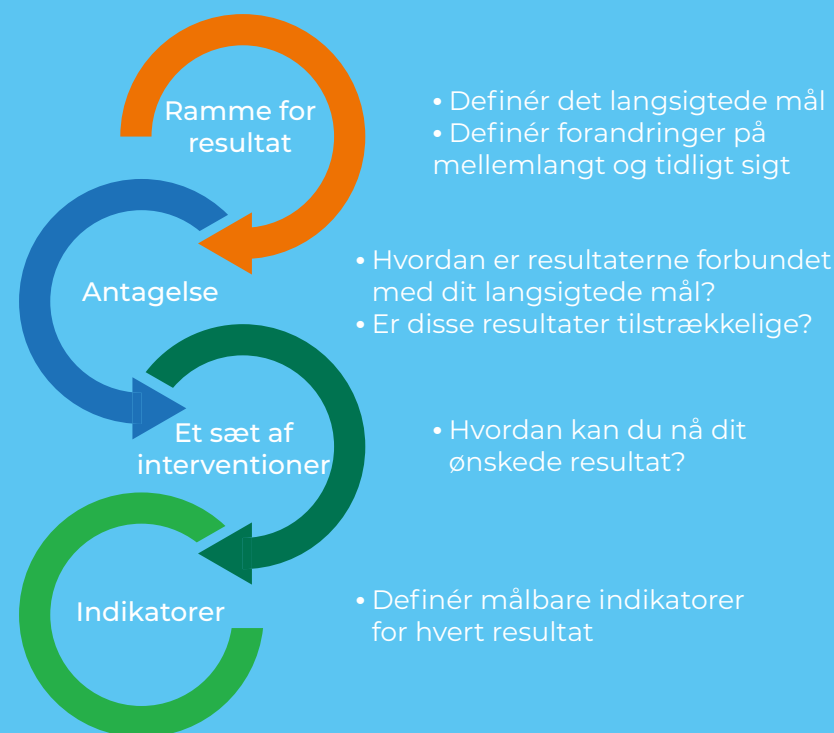

4.4 THEORY OF CHANGE (FORANDRINGSTEORI)

Hvad er en Theory of Change (Forandringsteori)?

En Theory of Change (ToC) (Forandringsteori) er et værktøj, der tydeliggør, hvordan din indsats vil skabe den ønskede forandring. Den beskriver de aktiviteter, der forventes at føre til et ønsket resultat. Dette værktøj hjælper med at formulere, hvilke aktiviteter du iværksætter, hvorfor du gør det, hvorfor du antager, at det vil virke, hvad du vil opnå på kort, mellemlang og lang sigt, og hvem der er de vigtigste involverede interessenter.

Trin i en forandringsteoretisk tilgang

4. Værktøjer > 4.4 Theory of Change (Forandringsteori)

Hvordan anvender man en Theory of Change (Forandringsteori)?

Implementering af et ToC kræver en struktureret tilgang. Mange Food Trails byer oplevede, at det var nyttigt at arbejde sammen med en erfaren facilitator eller forsker, der er fortrolig med ToC, da de kan virke forvirrende i starten (men giver mening, efterhånden som man kommer videre!). En ToC starter med at definere langsigtede mål, delmål og de aktiviteter, der skal føre til de ønskede ændringer. Det indebærer modsat tænkning, hvor man fokuserer på, hvordan hvert trin fører til det næste. Ved at afstemme langsigtede mål med effektindikatorer, der vækker genklang hos beslutningstagere og investorer, bliver fremskridtene håndgribelige. Mål på mellemlang sigt fungerer som centrale præstationsindikatorer (KPI'er) for succes af de pilotinitiativer, man ønsker at implementere. Mål på et tidligt stadie kan knyttes til KPI'er, der måler de første resultater af projekterne. Denne strukturerede tilgang hjælper dig med at spore fremskridt, justere strategier efter behov og sikre, at din indsats er i overensstemmelse med de endelige mål.

Tips til vellykket implementering

Afgørende for succes er, at interessenterne er enige om de ønskede resultater og de nødvendige skridt for at nå de fælles mål. Derudover skal der være tilstrækkelige ressourcer og kapacitet til at gennemføre de aktiviteter, der er beskrevet i ToC. Effektiv kommunikation og samarbejde mellem interessenter er afgørende for at dele information, koordinere indsatsen og løse eventuelle udfordringer. Flexibilitet er også vigtig, da forholdene kan ændre sig og kræve justeringer af ToC. Endelig er løbende overvågning og evaluering afgørende for at spore fremskridt, identificere områder, der kan forbedres, og sikre, at ToC forbliver relevant og effektiv over tid.

For mere information, se Ressourcer:

[Rapport om forandringsteori anvendt på hver enkelt Food Trails by \(Resultat 4.1\)](#)

4.5 KØREPLAN FOR SKALERING AF IMPACT-INVESTERING

Hvad er køreplanen for skalering af impact-investering i byernes fødevarer systemer?

Køreplanen for skalering af Impact-investering i byernes fødevarer systemer er designet til at hjælpe kommuner, investorer, innovatører og små og mellemstore virksomheder (SMV'er), der er involveret i fødevarer værdikæder. Formålet er at hjælpe med at træffe beslutninger, der støtter udvidelsen og fremskyndelsen af investeringer for at skabe forandring i fødevarer systemerne. Køreplanen giver et investeringsperspektiv for fødevarer politik i byer og tilbyder vejledning til kommuner og andre interessenter i fødevarer systemer i byerne om at integrere impact-investeringer i fødevarer systemer og politisk beslutningstagning. Det vil i sidste ende skabe muligheder for investeringer og etablere langsigtede partnerskaber.

1

IMPACT (PÅVIRKNING)

At forstå, hvad impact er, og hvordan man opnår den.

2

AMBITION

Fastsættelse af formål og mål for fødevarer politiske tiltag.

3

DATA

Spore og informere om beslutningstagning vedrørende fødevarer systemet.

6

SKALERING

Innovation ud over lokale aktører.

5

PRODUKTER

Udvikling af produkter til fødevarer systemet, herunder finansielle tjenester og forbrugerprodukter, og udformning af værdikæder.

4

POLITIK

Udformning af det politiske miljø for at muliggøre fødevarer systemet.

7

KAPACITET

Opbygning af kapacitet på tværs af værdikæden og på tværs af byer og støtte til aktører på lokalt niveau.

8

LOKALSAMFUND

Funktionel forbedring af fødevarer systemer på borgerniveau.

4. Værktøjer > 4.5 Køreplan for skalering af impact-investering

Hvordan bruger man køreplanen?

Køreplanen omfatter otte tematiske områder, der repræsenterer segmenter af impact-investeringer i byernes fødevarer systemer. Disse tematiske områder fungerer som en grænseflade for kommunerne til at koordinere handlinger med offentlige og private investorer og til at katalysere investeringer i fødevarepolitikker. For at implementere køreplanen bør byerne diskutere disse otte tematiske temaer sammen med investorer og andre interessenter i byernes fødevarer system (innovatører, virksomheder osv.) for at finde frem til de manglende komponenter og ændringer, der er nødvendige for at tiltrække flere investeringer i fødevarepolitikker og -innovationer i deres byer.

Tips til vellykket implementering

Når man følger køreplanen, er det vigtigt at forstå potentialet for virkningsfulde investeringer, der kan opnås gennem en koordineret indsats blandt vigtige interessenter inden for politik, finansiering og værdikæder. Derfor bør byerne udvikle inklusive processer til engagering af interessenter omkring køreplanen, som ikke kun repræsenterer kendte eller store innovatører og virksomheder, men også omfatter små innovatører af fødevarer systemer. Det er afgørende for at sikre tilgængelighed og overkommelige priser for alle.

For mere information, se Ressourcer:

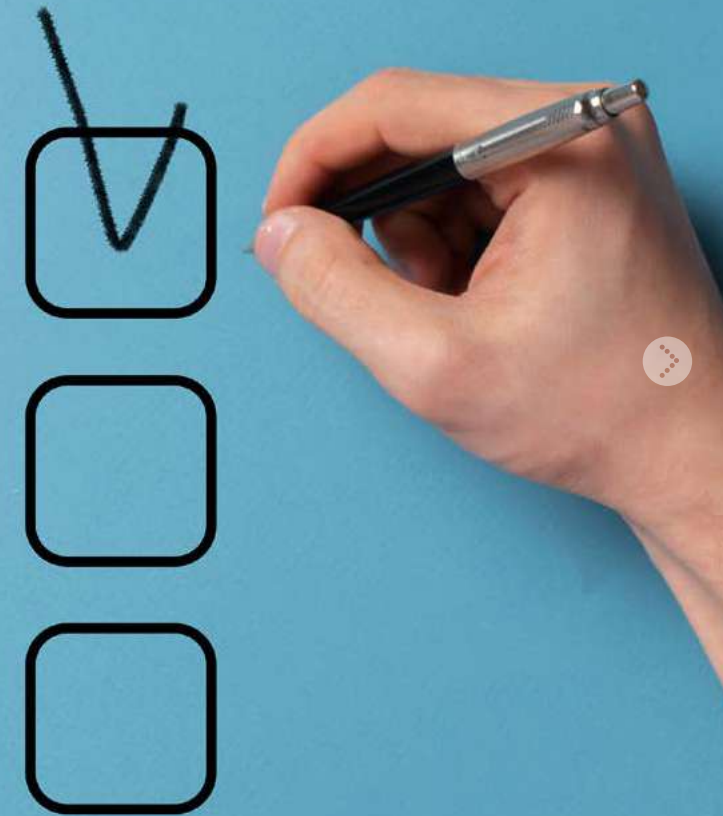
[Køreplan for skalering af impact-investering i byernes fødevarer systemer](#)

4.6 DATAINDSAMLING

Hvad er dataindsamling?

Dataindsamling er afgørende for at forstå dit udgangspunkt (baseline), og hvad der har været resultatet af dine handlinger. Indsigten fra dataindsamlingen kan hjælpe dig med at beslutte, hvad du skal investere yderligere ressourcer i og vise dine resultater. Hvis din by f.eks. har som mål at mindske madspild i skolekantine, skal du vide, hvor meget der går til spilde i øjeblikket; på hvilket trin (tilberedning eller 'tallerkenspild'); hvilke typer mad, der går til spilde - brød, frugt eller hele måltider? - og de faktorer, der kan føre til mindre spild.

Hvordan laver man dataindsamling?

Det første skridt i dataindsamlingen er at overveje, hvad du vil indsamle data om, og hvordan du vil måle dette. Du kan bruge indikatorer eller Key Performance Indicators (nøglepræstationsindikatorer) (KPI'er) til at hjælpe dig med at følge udviklingen i dine interventioner. Forslag til indikatorer kan f.eks. findes i overvågningsrammen for [Milan Urban Food Policy Pact \(MUFPP\)](#). Næste skridt er at undersøge, hvilken slags data du har brug for til de indikatorer, du har valgt, og om du kan indsamle disse data. Derefter skal du tænke på at planlægge din dataindsamling: hvem skal indsamle, opbevare og analysere dataene? Til sidst skal du overveje, hvordan du vil bruge dataene og de resultater, der følger. Hvem er din målgruppe, og hvad vil du gerne lære?

Tips til vellykket implementering

Dataindsamling opleves ofte som kompleks og kræver viden og ordentlig refleksion. Det kan være tids-, kapacitets- og budgetkrævende. På grund af disse begrænsninger hjælper det at få en professionel til at vejlede dig i at udforme og gennemføre dataindsamlingsprocessen. Vær kreativ, og udvid dit netværk, når du står over for ressourcebegrænsninger: universiteter eller studerende kan være meget interesserede i at samarbejde med dig.

For mere information, se Ressourcer:

[Ramme for impact-måling, så investorer kan evaluere deres bidrag til fødevarerpolitikker \(Resultat 4.6\)](#)

4.7 PEERLÆRING

Peerlæring er baseret på ideen om, at personer i lignende roller og med lignende problemer lærer bedst af hinanden ved at dele konkrete erfaringer og indsigter med det formål at overføre viden og ideer fra en by til en anden. "Peers" kan være byeksperter, beslutningstagere eller lokale interessenter. En facilitator inviterer kolleger til at observere og diskutere, hvordan processer styres i forskellige sammenhænge. Denne udveksling giver inspiration og nye idéer til arbejdsmetoder og deres anvendelse.

Peerlæring handler ikke om at påtvinge løsninger, men om at forstå ligestillede erfaringer med forskellige tilgange og kontekster, som kan være værdifulde og inspirerende for andre byer. Det er vigtigt ikke kun at dele god praksis og succeser, men også udfordringer og fiaskoer for at diskutere, hvordan man overvinder vanskeligheder og lærer af disse erfaringer. Disse aktiviteter er som regel organiseret og faciliteret af projekter og netværk. Gå derfor ikke glip af muligheden for at deltage i sådanne værdifulde initiativer og lære af dine kolleger!

1

Vidensdeling
workshops

2

Genskabelse
aktiviteter

3

Kaskade
læring

4. Værktøjer > 4.7 Peerlæring Workshops til vidensdeling

1 Workshops til vidensdeling

Workshops om vidensdeling er designet til at skabe et samarbejdsrum, hvor byer og andre relevante interessenter (som f.eks. forskere) kan udveksle indsigter, udfordringer og erfaringer. I Food Trails gav disse workshops partnerbyerne mulighed for at diskutere udviklingen og resultaterne af Living Labs, værktøjer og specifikke emner, der er nyttige for at gennemføre deres aktiviteter (f.eks. inddragelse af interessenter), og dele de udfordringer, de stødte på, og de løsninger, de implementerede.

Disse workshops kan afholdes både online og personligt. For at sikre et aktivt engagement bør antallet af deltagere ikke overstige 20, og den maksimale varighed bør være 2 timer med planlagte pauser ved længere sessioner. Emnerne kan identificeres ud fra deltagernes behov. Afhængigt af emnet og formatet kan skræddersyede skabeloner være nyttige til at styre diskussionen. Der er brug for en ordstyrer (f.eks. en forsker eller et medlem af en civilsamfundsorganisation) til at facilitere workshoppen. Derudover er det tilrådeligt at udarbejde opfølgende spørgeskemaer med målrettede spørgsmål for at indsamle feedback. Feedbacken fra Food Trails' partnerbyer har været positiv, og deltagerne har givet udtryk for, at workshoppen har hjulpet dem med at lære om nye værktøjer og få indsigt i andre byer.

For mere information, se Ressourcer:
[se resultat D6.3 Vidensdeling af workshops](#)

2 Genskabelsesaktiviteter

Genskabelsesaktiviteter har til formål at fremme vidensudveksling mellem byerne og gøre det lettere at lære og genskabe innovative løsninger. I Food Trails projektet blev partnerbyerne matchet ud fra byernes gode praksis og læringsbehov, og genskabelsesaktiviteterne fulgte disse trin:

- 1. Kom godt i gang:** Et online-møde for at forklare metodologien og de enkelte partners roller og for at introducere og diskutere god praksis og læringsbehov.
- 2. At arbejde sammen:** Online-møder til at dele materialer og information på et dybere niveau og definere dagsordenen og målene for besøget yderligere.
- 3. At mødes:** Et personligt besøg på to og en halv dag for at udveksle erfaringer med ligestillede, møde lokale interessenter og gennemføre besøg i marken. Uformelle diskussioner i pauser og under måltider giver stor værdi. Den sidste dag afholdes en session om overførbare, hvor man reflekterer over potentialet af at overføre det, man har lært under sessionen, og overvejer mulige tiltag for at gentage disse indsigter i den lokale kontekst.
- 4. Opfølgning:** Et online-møde 3-4 måneder efter besøget for at se effekten af genskabelsesaktiviteterne.

Disse aktiviteter har primært fulgt en jobskyggemetode. I denne tilgang besøger en mindre erfaren by (mentee) en mere erfaren by (mentor) for at observere på første hånd, hvordan tingene gøres. Det giver inspiration og nye idéer, og mentee-byen får gavn af at lære om opskalerings-, nedskalerings- og udskaleringspraksis. Denne praksis omfatter implementering af innovationer i større skala, tilpasning af dem til forskellige miljøer og kontekster i byen og gentagelse af dem i andre byer. For eksempel kan et vellykket pilotprojekt til at reducere madspild på otte skoler i en by gentages på andre skoler i samme by såvel som på skoler i andre byer som en del af deres indsats for at løse et lignende problem. Det kan være nødvendigt at tilpasse indsatsen, så den passer til en anden skoles eller bys kontekst, men det underliggende koncept og planerne kan tjene som en nyttig vejledning.

4. Værktøjer > 4.7 Peerlæring > Genskabelsesaktiviteter

Ekspertmissionen blev også brugt og involverede en eller flere ekspertbyer, der arbejdede sammen med en menteeby for at overføre viden, erfaring og færdigheder for at nå specifikke mål i forbindelse med genskabelse og skalering af innovationer. Det giver mulighed for dybdegående rådgivning og fælles problemløsning, hvor ekspertbyen eller -byerne besøger mentee og yder støtte til at gennemføre tiltag på lokalt niveau. Mens jobskygge fokuserer på genskabelse og overførbare af det, der observeres i mentorbyen, med klare mål og metoder for overførbare fokuserer ekspertmissionen på at give skræddersyet rådgivning til mentee og kan være at foretrække for byer på et meget tidligt stadie af deres rejse. Under ekspertmissionen refererer ekspertbyerne til deres erfaringer og arbejder på at give mentee råd, som mentee kan genskabe, når det er muligt.

I begge metoder støtter en facilitator hele samarbejdet, og forskerne indsamler og analyserer data ved at gennemføre interviews og deltage i aktiviteter. Selv om lokale udfordringer kan gøre det vanskeligt at overføre det observerede til en anden kontekst, fandt byerne disse aktiviteter inspirerende, oplysende og nyttige.

For mere information, se Ressourcer:
[se resultat D6.5 Rapport om genskabelsesbesøg](#)

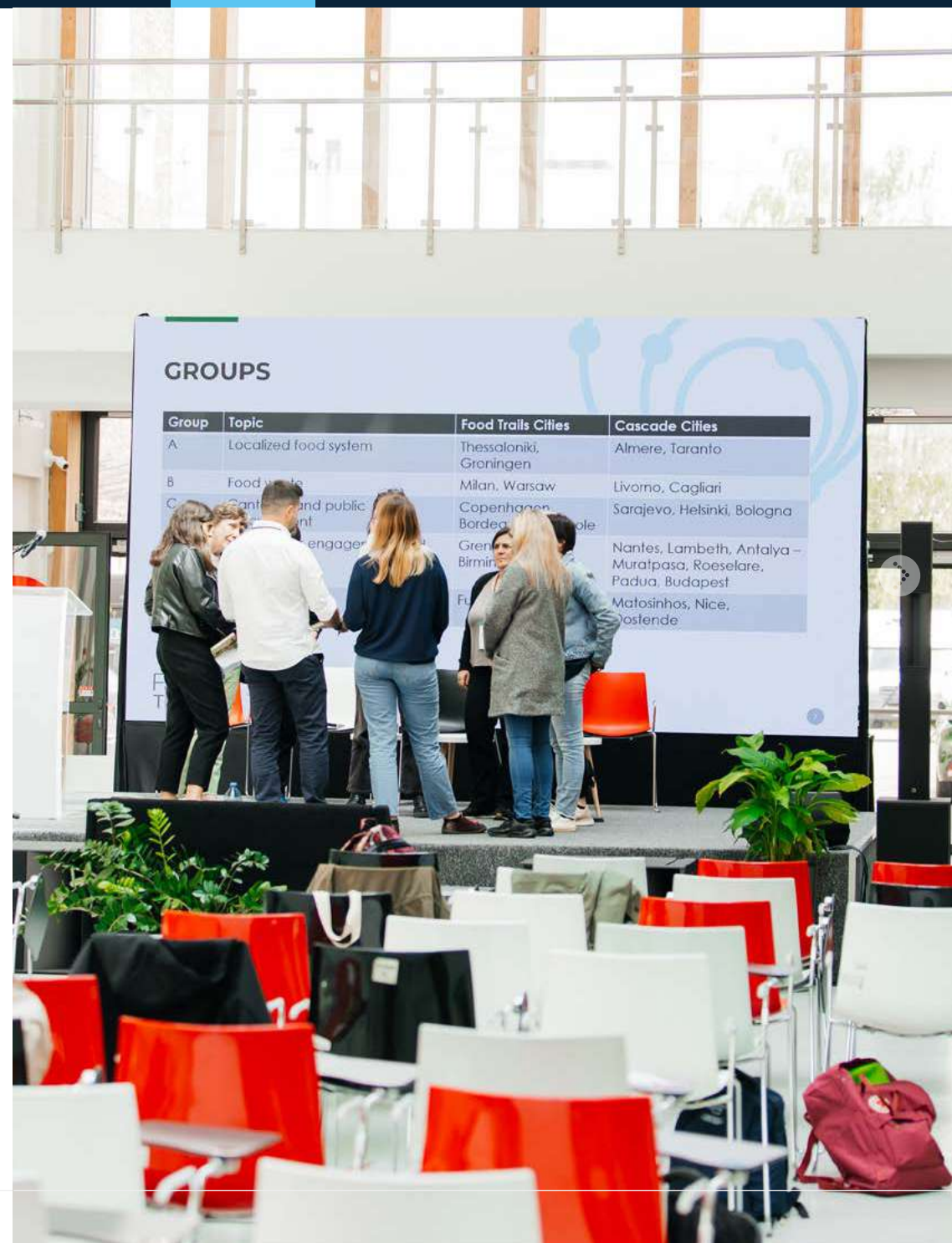

4. Værktøjer > 4.7 Peerlæring > Kaskadelæring

3. Kaskadelæring

Kaskadelæring gør det lettere at overføre den store mængde viden, der er udviklet i konsortiet gennem hele projektet, til eksterne interessenter. Food Trails brugte tre hovedværktøjer til at opnå dette:

- Webinarer:** En række korte online-webinarer (en time hver) med præsentationer fra Food Trails byer og eksperter i og uden for projektkonsortiet. Disse webinarer behandlede specifikke spørgsmål om fødevarerpolitikker i byerne ved at dele partnerbyernes erfaringer og projekteksperternes indsigt, samtidig med at de fremmede diskussionen mellem talere og deltagere. For mere information, [se webinar-sessionerne i Ressourcer](#).
- Kaskadelæringsprogram:** Dette program forbandt byer uden for konsortiet med Food Trails partnerbyer. Læringsklynger, der består af en Food Trails partnerby og to eller tre "kaskadebyer", blev dannet på baggrund af byernes ekspertise og læringsbehov. Kaskadelæring, der ligner jobskyggebesejg, omfattede et besøg i en Food Trails by for at observere bedste praksis i byens fødevarer systemer på første hånd.

4. Værktøjer > 4.7 Peerlæring > Kaskadelæring

Besøget blev indledt med et online-samarbejde, hvor byerne delte deres erfaringer og læringsbehov og i fællesskab udarbejdede en dagsorden for besøget. I modsætning til genskabelsesaktiviteter er kaskadelæring kortere og mere intensiv og involverer flere byer i stedet for bare en mentor og en mentee. For at indfange erfaringerne fra programmet fik kaskadebyerne til opgave at udvikle en handlingsplan for at udvikle eller styrke planer for overgang til bæredygtige fødevarer systemer.

- **Workshop om genskabelse:** Food Trails byerne blev inddelt i fire tematiske grupper for at præsentere deres aktiviteter for byer uden for konsortiet, herunder kaskadebyer. Dette blev efterfulgt af en refleksion over, hvordan man kan genskabe god praksis, faciliteret af Food Trails partnere.

Cascade Learning Programme (Kaskadelæringsprogrammet) viste sig at være en fremragende mulighed for læring og udveksling for både Food Trails partnerbyer og kaskadebyer. Webinarer og workshops om genskabelse er værdifulde læringsværktøjer, når tid og ressourcer er begrænsede, da de kan nå ud til et bredere publikum.

For mere information, se Ressourcer:
[se resultat D6.6 Rapport om kaskadelæring](#)

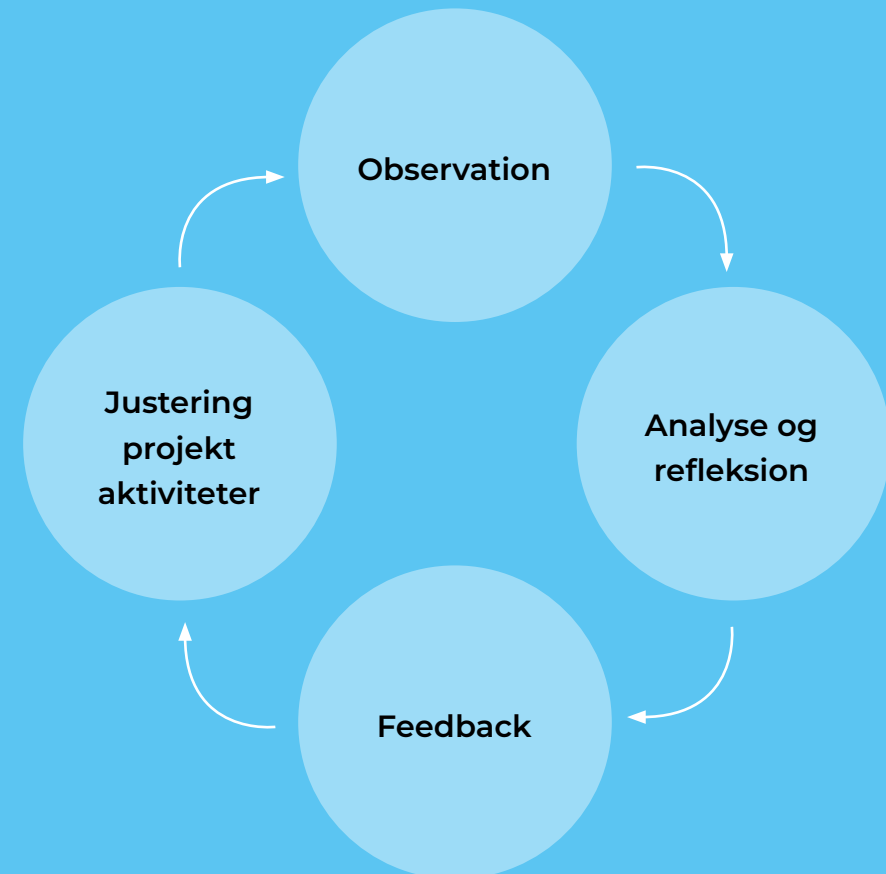

4.8 REFLEKSIV OVERVÅGNING

Hvad er refleksiv overvågning?

Refleksiv overvågning er en tilgang til kontinuerlig læring, der er udformet til at tackle komplekse problemer. Det er mere end blot at følge udviklingen i dine aktiviteter: Refleksiv overvågning tilskynder til læring og tilpasning gennem hele projektet. Det er især nyttigt for projekter, der sigter mod bæredygtig systeminnovation, hvor løsninger involverer flere aktører og indbyrdes forbundne problemer.

Den reflekterende overvågningscyklus i Food Trails

4. Værktøjer > 4.8 Refleksiv overvågning

Hvordan laver man refleksiv overvågning?

Refleksiv overvågning er en cyklisk proces. Først skal du definere klare mål og identificere relevante aktører - alle, der har en interesse i projektets succes. Derefter skal du løbende overvåge fremskridt, ikke kun gennem dataindsamling, men også gennem refleksion og diskussion blandt interessenter. Denne refleksion giver dig mulighed for at identificere udfordringer og muligheder for at tilpasse din tilgang. Til sidst skal du bruge denne indsigt til at revidere dine mål og handlinger, så du sikrer, at de forbliver relevante og effektive.

Tips til vellykket implementering

Vellykket refleksiv overvågning afhænger af åben kommunikation og samarbejde. Skab et trygt rum, hvor interessenter kan dele ærlig feedback og bekymringer. Regelmæssige møder og workshops er afgørende for at fremme denne dialog. Vælg desuden et mangfoldigt team af monitorer, der kan bringe forskellige perspektiver til bordet. Endelig skal du være parat til at tilpasse dig! Refleksiv overvågning er en løbende proces, og fleksibilitet er nøglen til at navigere i projektets kompleksitet.

5. ANBEFALINGER

På baggrund af erfaringerne fra Food Trails kom vi med otte anbefalinger til byer om at udvide omfanget og effekten af indsatserne eller udvikle lignende indsatser. De er baseret på hele Food Trails læringsprocessen, hvor byer, forskere og andre interessenter arbejdede intensivt og frugtbart sammen.

1 Tilpas administrative afdelinger og politikker, så de understøtter dine vigtigste mål og prioriteter effektivt

At nå udfordrende mål for din bys lokale fødevarer system kræver omfattende fødevarer politikker og en klar, fælles vision med veldefinerede prioriteter. Det er vigtigt at strømline eller fjerne bestemmelser, der hindrer et bæredygtigt fødevarer system: Det kræver inddragelse af flere kommunale afdelinger og eksperter og koordinering af relevante indsatser og initiativer. Et godt udgangspunkt er at etablere et aktivt organ på tværs af afdelingerne, som mødes regelmæssigt for at rådgive og træffe beslutninger om fødevarer politikker, programmer og pilotprojekter. Selv om arbejdet på tværs af afdelinger kan forsinke processen i starten, sikrer det en bedre implementering af politikken i det lange løb, hvilket resulterer i bedre adgang til ressourcer, et bredere netværk og et engagement i politiske mål på tværs af afdelinger. Denne tilgang forbinder de enkelte projekter med de større mål og sikrer, at alle involverede holder fokus på det endelige mål. Et bredt politisk engagement i de fælles mål er nødvendigt for en vellykket implementering og langsigtet bæredygtighed af et blomstrende fødevarer system i byerne. At integrere fødevarer politikken med andre kommunale prioriteter, strategier og mål styrker den overordnede plan og fremmer en bredere opbakning. Bæredygtige fødevarer systemer kan hjælpe med at nå andre bypolitiske mål som f.eks. at opfylde mål for folkesundhed eller klimaneutralitet.

2 Fremme oprettelsen af fødevareråd med repræsentation af forskellige interessenter

Det er afgørende at samle forskellige synspunkter, især fra medlemmer af lokalsamfundet og sårbare grupper, som alt for ofte udelukkes, for at lette samarbejde og beslutningstagning og sikre, at beslutninger og handlinger har bred opbakning. Det behøver ikke at være en formel organisation; det kan være en uformel koalition af interessenter, som er engageret i at forbedre byens fødevarer system. Sørg for, at interventioner produceres i samarbejde med vigtige interessenter, og at ressourcerne til at levere dem er passende for slutbrugerne. Man skal ikke undervurdere den ekspertise, som civilsamfundets aktører kan lægge på bordet, når der skal udvikles virkeligt bæredygtige fødevarer systemer. Vær opmærksom på, at en stor del af magten og aktiviteten i byernes fødevarer systemer ligger hos aktører uden for de offentlige institutioner. I nogle lokale sammenhænge kan det være nødvendigt at institutionalisere et fødevareråd for at opfylde kommunens behov. Medlemmerne af rådet bør høres i forbindelse med udformningen af fødevarer politikken.

3 Opbyg, og plej tillidsfulde relationer, der fremmer samarbejde og læring

Samarbejde kræver et fundament af tillid og gennemsigtighed. Udvikling af en kommunikationsstrategi, der involverer forskellige interessenter, sikrer, at alle, der påvirkes af ændringer i fødevarer systemet, har en stemme i planlægningen og udformningen af interventioner. De, der dagligt arbejder med fødevarer systemet, har værdifuld erfaringsbaseret viden, som kan vejlede kommunerne i at foretage de nødvendige ændringer. Etablering af forskellige, effektive kommunikationskanaler mellem interessenter er afgørende for vidensudveksling. Sørg for, at disse kanaler er tilgængelige og brugbare for alle involverede. Facilitering af vidensdeling gennem workshops og fora kan skabe motivation og innovation. Da nogle personer måske ikke er i stand til at deltage i møder, skal du sørge for alternative metoder, så de kan bidrage med deres indsigt. Ved at afprøve idéer gennem små projekter kan byer opbygge en solid konsensus og eksperimentere med nye måder at samarbejde på. Søg løbende inspiration, og tilpas best practices fra andre byer, så de passer til din kontekst.

4. Definér din lokale forvaltnings rolle i fødevarer dagsordenen

Uanset om du arbejder med en by, et distrikt, en kommune, en metropol eller en anden lokal forvaltningsstruktur, er det et vigtigt skridt at definere dens rolle i det lokale fødevarer økosystem og de videre processer. Er det en faciliterende rolle, der bringer interessenter sammen og fremmer samarbejde? Eller en støttende rolle, der tilfører ressourcer og viden? Eller kræver visionen en mere ledende rolle af den lokale forvaltning, der aktivt former retning og handlinger? Hav en åben samtale om dette med de involverede interessenter for at afstemme forventningerne.

5. Brug mad som bindeled til at udforske og skabe synergier mellem forskellige afdelinger og projekter

Sammenfletning af projekter, der har et fælles mål, er med til at styrke motivationen og entusiasmen, især når man arbejder sammen med medlemmer af lokalsamfundet, der allerede er i gang med at gennemføre lokale initiativer, som har bred opbakning. For eksempel hjælper det at arbejde i nabolag og integrere maduddannelse med at styrke beboerne, forbedre folks selvværd og takle bredere sociale udfordringer. Uddannelsesprogrammer med fokus på sunde skolemåltider kan gøre en stor forskel i din strategi, da børn er vigtige at inddrage i langsigtede processer for at ændre fødevarer systemet. Hvis du fremmer og støtter lokal fødevarer produktion i byen, skal du inkludere en infrastruktur til fødevarer donation, så du kan forbinde overskudsfødevarer med dem, der har brug for dem.

6 Sikre tilstrækkelige og strukturelle finansielle ressourcer til at implementere initiativer i fødevarer systemet

En langsigtet finansieringsstrategi for dit arbejde er lige så vigtig som selve planerne og kan også kræve inddragelse af forskellige afdelinger. Husk, at selv vellykkede initiativer kan ophøre, når finansieringen stopper. Tildeling af strukturel finansiering til fødevarer systemaktiviteter, såsom øget personalekapacitet dedikeret til planlægning og udvikling af fødevarer systemer, er vigtig for at sikre kontinuitet. Kombinationen af eksterne midler gennem tilskud og interne midler fra det kommunale organ kan garantere et passende tidsrum til at gennemføre mellemfristede mål. Specialiseret personale med relevant viden og ekspertise er nøglen til at gøre fødevarer politikker til en succes. Tilpas din handlingsplan til de tilgængelige ressourcer. Hvis du f.eks. kun kan ansætte én ekspert, kan det være nyttigt at holde et stærkt fokus i stedet for at beskæftige dig med flere emner samtidig. Vær opmærksom på, at når du arbejder sammen med andre organisationer eller medlemmer af lokalsamfundet, er det vigtigt at koordinere indsatsen og styre forventningerne, da mange har begrænsede økonomiske og menneskelige ressourcer. Det betyder, at de kan være tilbageholdende med at engagere sig i indsatser, der ikke er direkte relateret til deres primære mission.

7 Samarbejd med (lokale) forskere eller universiteter for at indsamle data og overvåge effekten

Brug læring og data fra pilotprojekter til at understøtte en bredere forståelse af fødevarer systemet og interventioner i din by. Indsamling af relevante kvantitative og kvalitative data er afgørende for at følge udviklingen i dit arbejde. At udvikle klare planer for dataindsamling og vurdering i begyndelsen af dine interventioner er nøglen til en effektiv læringsproces. Her kan samarbejde med lokale forskere eller universiteter gøre en stor forskel. Vær klar over, hvem der indsamler data, hvordan de indsamles, og hvordan de vil blive brugt. Dokumenter dit arbejde, så du kan bruge det til at udvikle yderligere ideer. Hvis ressourcerne er begrænsede, skal du være kreativ og se, hvilke andre måder der er til at få adgang til kapacitet, budget eller færdigheder på.

8 Del med dine ligestillede, og lær af dem

Afsæt tid og ressourcer til at mødes og udveksle erfaringer med dine ligestillede.. Forskellige værktøjer gør det lettere at dele viden med forskellige niveauer af interaktion. De spænder fra mindre tids- og ressourcekrævende metoder (f.eks. webinarer og online-workshops) til dem, der kræver mere engagement (f.eks. personlige workshops om genskabelse, kaskadelæringsprogrammer og genskabelsesaktiviteter). Disse erfaringer giver konsekvent værdifuld indsigt og innovative idéer. Aktiviteter med stort engagement, især personlige møder, er ofte de mest inspirerende. Selv om lokale kontekster kan variere, og nogle løsninger måske ikke kan overføres direkte, kan der stadig opstå nyttige idéer, selv når matchet ikke er perfekt. Vær fortaler for at afsætte den nødvendige tid og de nødvendige ressourcer til disse aktiviteter - de er afgørende for at fremme innovation og effektiv implementering. Deltagelse i bynetværker, der fremmer peerlæring (MUFPP, Eurocities, C40, Local Governments for Sustainability (ICLEI) og mange flere) og EU-initiativer som URBACT, European Urban Initiative (EUI) og International Urban and Regional Cooperation (IURC) kan give adgang til interessante og informative muligheder.

6. RESSOURCER

Denne håndbog bygger på erfaringerne fra 11 byer, der som en del af det fireårige EU-finansierede Horizon 2020 Food Trails projekt har gentænkt, udviklet og implementeret bæredygtige, sunde og inkluderende fødevarer politikker. Hver by testede et "Living Lab" - et sted for dialog, samarbejde og arbejde med at forbinde vigtige lokale interesser, udvikle lokale fødevarer systeminnovationer og samle dokumentation til støtte for ændringer i byernes fødevarer politik. Living Labs forsøgte at samdesigne og samimplementere fødevarer politikker og -tiltag, der var integreret med andet lokalt sektorarbejde og i overensstemmelse med EU's jord til bord-strategi og prioriteterne i EU's Food 2030-politik: ernæring, klima, cirkularitet og lokalsamfund. Food Trails faciliterede samarbejde mellem byer og forskere for at fremme vidensdeling, genskabelse og opskalering af best practices.

For mere information om projektets resultater, besøg hjemmesiden:

www.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page

På denne side kan du finde yderligere materiale om Food Trails erfaringen og de resultater, der er brugt til at skabe denne håndbog. Blandt de tilgængelige materialer fremhæver vi:

Crosscutting Manager's (Tværgående lederes) endelige rapport (resultat 8.6)

I løbet af Food Trails projektet samarbejdede fire Crosscutting Managers (Tværgående ledere) (CCM'er), der hver især er specialiseret i en af Food2030-strategiens prioriteter, med Food Trails byer om at integrere principper for bæredygtige fødevarer systemer i lokale politikker og praksisser. De fire undersøgte prioriteter er: I) ernæring til bæredygtig og sund kost; II) fødevarer systemer, der understøtter en sund planet; III) cirkularitet og ressourceeffektivitet; og IV) innovation og styrkelse af lokalsamfund. Denne rapport opsummerer et endeligt sæt resultater og anbefalinger relateret til hver søjle for at vejlede fremtidige initiativer og politiske tiltag.

Food Trails-indsigt (resultat D7.8)

Dokumentet giver et omfattende overblik over projektets mål, metode og de forskellige partners og interessents roller, herunder byer, forskere og politiske eksperter. Det beskriver fødevarer politikker, pilotprojekter og fortalervirksomhed sammen med living labs, der inddrager vigtige interesser. Publikationen indeholder afsnit om overvågningsrammer, genskabelsesprocesser og resultaterne af disse aktiviteter. Den afsluttes med politiske anbefalinger, refleksioner og udtalelser fra tænketankens medlemmer og lokale interesser med fokus på FOOD2030-prioriteterne.

REFERENCER

Alle de nævnte rapporter og resultater kan findes på www.milanurbanfoodpolicypact.org/resources-page

- **For mere information om CLIC-rammen, se:**

Rapport om tiltag i fødevarer systemet (Resultat 1.2)

I denne rapport beskrives den konceptuelle ramme til at opnå en systemisk innovationsproces, som blev anvendt i Food Trails. CLIC-rammen udfolder sig i indbyrdes forbundne **sidegevinster**: (Gen)etableringen af **forbindelser** mellem byområder, bynære områder og landområder og mellem land og hav. Den aktive **inklusion** af alle fødevarer systemets aktører; og **forbindelsesmulighederne** mellem fødevarer systemet og andre politikker.

- **For mere information om kortlægning af interesser og Food Policy Action Canvas, se:**

Liste over konsoliderede 11 FOOD 2030 Living Labs (resultat 2.2)

Dette dokument skitserer den metode, der skal bruges til at udvikle bæredygtige løsninger for fødevarer systemet. Det beskriver de trin, der skal følges i udviklingen af bæredygtige løsninger, nemlig etableringen af Living Labs.

Metoden præsenteres sammen med de 11 Food Trails byer, der er blevet brugt som eksempler.

- **For mere information om Theory of Change (Forandringsteori), se:**

Rapport om forandringsteori anvendt på hver enkelt Food Trails by (resultat 4.1)

Denne rapport beskriver værktøjet Theory of Change (forandringsteori) for de 11 byer, der deltager i Food Trails projektet. Målet er at definere forventningerne til virkningerne af pilotprojekter, og dette værktøj supplerer den metode, der er udviklet i Food Trails projektet til at etablere en interventionskøreplan for at opnå innovationer.

- **For mere information om dataindsamling, se:**

Ramme for effektmåling for investorer til at evaluere deres bidrag til fødevarer politikker (resultat 4.6)

I betragtning af behovet for innovation i fødevarer systemet til at levere både økonomisk afkast og sociale og miljømæssige resultater, er det vigtigt at tiltrække impact-investorer for at bygge bro over den finansielle kløft. Denne rapport præsenterer en ramme for effektmåling til evaluering af investorernes bidrag til fødevarer politikken og udviklingen af Living Labs.

Overvågningsramme for Milan Urban Food Policy Pact

Baseret på erfaringerne fra tre pilotbyer beskriver denne håndbog en vej for andre byer til at følge en overvågningsramme i fem praktiske trin.

- [For mere information om Køreplan for skalering af impact-investeringer, se:](#)

Køreplan for skalering af impact-investering i byernes fødevarer systemer

Denne køreplan er et resultat af de vigtigste resultater fra Investors Lab og bygger også på diskussioner med globale interessenter ved andre arrangementer, herunder World Economic Forum 2022 og et Eurocities-arrangement i Bruxelles i 2023.

- [For mere information om QuickScan Lens for Replication, se:](#)

Skalerbarheden af innovationer inden for byernes fødevarer systemer (resultat 6.2)

I denne rapport præsenteres QuickScan Lens for Replication (QSLR), som bruges til at diskutere drivkræfter og barrierer for opskalering og udskalering af fødevarer (politik) innovationer i retning af et bæredygtigt fødevarer system.

Den diskuterer erfaringerne fra 11 Food Trails byer og danner baggrund for anbefalingerne i denne håndbog.

- [For mere information om Multilevel Mapping Grid \(Kortlægningsgitter på flere niveauer\), se:](#)

CLEVERFOOD - MUFPP - Sammenlignende analyse af eksisterende fødevarer politikker i byer - styring på flere niveauer med eksempler fra Milano og Bordeaux Metropole (resultat 2.1)

Dokumentet, der er udviklet af Milano Kommune under det Horisont Europa-projekt CLEVERFOOD, præsenterer en detaljeret undersøgelse af fødevarer politisk styring i 59 europæiske byer i 19 lande. Den viser, at et betydeligt flertal af byerne har formelle politiske forpligtelser over for fødevarer politikken, og mange har vedtaget fødevarer politikker i byerne og afsat betydelige budgetter. Det er bemærkelsesværdigt, at omkring 76 % af de adspurgte byer har givet konkrete tilsagn og udnævnt en lokalpolitiker med ansvar for fødevarer politik.

- [For mere information om Peerlæring, se:](#)

Korte rapporter fra workshops om vidensdeling (resultat 6.3)

I Food Trails spillede læringsmekanismer en central rolle. I den forbindelse blev der afholdt flere vidensdelingsworkshops for at skabe platforme, hvor de deltagende byer kunne udveksle indsigt, best practices og udfordringer. Denne rapport giver et overblik over workshopperne og skitserer metoden og resultaterne af vidensdelingen.

Kort rapport om genskabelsesbesøg (resultat 6.5)

For at lære af erfaringerne fra andre byer, der deltager i Food Trails programmet, blev der gennemført genskabelsesaktiviteter med det formål at fremme genskabelsen af initiativer og handlinger, der er iværksat af andre byer. Disse aktiviteter resulterede i 11 rapporter, som hver især beskriver de gensidige fordele og erfaringer, som byerne fik under besøgene.

Rapport om kaskadelæring (resultat 6.6)

Denne rapport beskriver den kaskadeformede læringsproces, der bidrager til at sprede erfaringerne til byer uden for det oprindelige konsortium af Food Trails. Kaskadelæring blev organiseret gennem tre hovedaktiviteter.

Først en række webinarer, der dækker 8 forskellige temaer og involverer Food Trails eksperter og byer, der deler erfaringer. For det andet 11 peerlærings-besøg med deltagelse af 26 kaskadebyer. Endelig er der en workshop om genskabelse, der har til formål at bringe kaskadebyerne sammen og vejlede i udviklingen af strategiske handlingsplaner.

• Webinarer:

[WEBINAR Nr. 1.](#) Hvorfor udvikle fødevarerpolitikker i byerne?

[WEBINAR Nr. 2.](#) At sætte mad på den lokale dagsorden: hvordan engagerer man borgerne og fremmer adfærdændringer?

[WEBINAR Nr. 3.](#) Hvilke værktøjer hjælper byer med at udvikle og implementere en fødevarerpolitik i byerne?

[WEBINAR Nr. 4.](#) Hvordan kan man arbejde med forebyggelse og reduktion af madspild?

[WEBINAR Nr. 5.](#) Hvordan bruger vi fødevarerindkøb til at skabe mere bæredygtige og inkluderende byer?

[WEBINAR Nr. 6.](#) Hvordan kan en by fremme lokal fødevarerproduktion af høj kvalitet?

[WEBINAR Nr. 7.](#) Hvordan finansierer man byernes fødevarerambitioner?

[WEBINAR Nr. 8.](#) Hvordan sikrer vi adgang til sunde kvalitetsfødevarer for alle?

Podcasts: Mad og byer: fra politik til tallerken

Food Trails podcastserien "Food and the cities: from policy to plate" består af ni episoder, der udforsker den bæredygtige omstilling af EU's fødevarer system med fokus på EU's Food 2030-dagsorden og byernes rolle i byernes fødevarerrevolution. Den fremhæver innovative forskningsrammer, living labs og samskabelsestilgangen for at fremme interessenternes engagement og udvikle effektive fødevarer politikker i byerne. Serien dækker også vigtigheden af at overvåge effekten, peerlæring og impact investering for at fremskynde omdannelsen af fødevarer systemer i byerne og giver politiske anbefalinger og strategier til opskalering af innovationer.

11 videoer af Food Trails byer

Serien af 11 videoer, der er filmet i de 11 Food Trails-byer, viser pilotprojekterne, hvor forskellige løsninger blev testet med lokale interessenter. Disse videoer fremhæver 31 pilotprojekter, der viser innovative tilgange til bæredygtige fødevarer systemer i byerne. Gennem disse pilotprojekter engagerede byerne medlemmer af lokalsamfundet, politiske beslutningstagere og forskere i at skabe effektive og skræddersyede tiltag. Hver video indfanger de unikke udfordringer og succeser i pilotprojekterne og giver indsigt og inspiration til andre byer, der ønsker at ændre deres fødevarer systemer.

FOOD TRAILS

MILAN
URBAN
FOOD
POLICY
PACT

Projektkoordinator:

CITY
OF WARSAW

Food Trails projektet har modtaget støtte fra EU's Horizon 2020-program for forskning og innovation program, under tilskudsafale nr. 101000812.